

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu naše stvari, a nesloga sve pokvari". Nat. Pös.

Nepodpisani se dopiše na Haskaju. Zbogom se pisma Haskaju po 5 nov. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 40 nov., za svaki redak više 5 nov., ili u slučaju opevanja u pogodbe sa upravom. Novci se silju poštarском naplatom (sa-segno pustalo) na administraciju. "Naše Sloga" ima, prezimo i naj-bilju poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenou pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana naplaćuje "Hoklamaolja".

Istaci svakog četvrtka na odelu arku.
Dopisi se nevrđaju ako se neiskakuju.
Nabližgovani listovi se neprimaju. Proplaća se poštarinom stoje 5 for., za sobjake 3 for., na polpu. Razmjerno for. 2 1/2, 1 za pol godine. Izvan oservine više poštarina.
Na malo jedan broj 5 nov.
Uredništvo i administracija nalazi se u Via Carolina br. 25

Istarski sabor g. 1889.

Nastavak 4. sjednice 19. oktobra.

Zast. dr. Čiova izjavljuje u ime Intega odbora o prošnji obdžnara iz Draguda, Huma, Radčiala i Grimalda za odclopljenje od mjestne obdžne Buzota i za ustanovljenje samostalne obdžne. (Ova točka dnevnoga reda bijaše na programu pred onom o odclopljenju od Dolina, no izvjestitelj ju preskobi svako spoznavanje predajateljkom i vodnom. Kad bi, da su gospođa mišlja, da do manjina glasovati sa razdvojenju Doline).

Izvjestitelj predlaže u ime odbora, da se molbi zadovolji, t. j. da sabor prihvati ustanovljenje dvih obdžni, Buzeta i Huma i Draguda.

Zast. dr. Dukić rodo najprije hrvatekin a zatim talijanskim jezikom:

Visoki sabori!

Prodmet, o kojem se danas raspravlja, od značajne je važnosti za javni život, jer je obdž priznato, da su obdžne temelj svake države. Ako su dakle obdžne slabu uređene, nedovoljno slabi, da do i oloz državno ustrojstvo atajati na slabih noguh. Svaki rodoljub mora imati nastojati, da se ustroje tako svako obdžne, koje do bit kadro podpuno odgovarati svojim dužnostim, koll vlastitoga toll prenešenoga djelekruga.

Pokto misam erpio uvjorvanje, da bi ustrojiti sa imajuća mjestna obdžna u Dragudu mogla zadovoljiti svojim dužnostim, to namogu ni sada pristati na predlog političko-pravnoga odbora. (Nastavljajući talijanskim jezikom): Kao što smo sada čuli od gosp. izvjestitelja političko-pravnoga odbora, komu je bio doznačen na predloženu predmet današnja rasprava, podnošena je bila vođ god. 1887. molba obdžnara Draguda i nekolicin stanovnikah Huma i Radčiala za odclopljenje poroznih obdžna Draguda, Grimalda, Huma i Radčiala od mjestne obdžne Buzot i ustrojjenje nove mjestne obdžne u Dragudu.

Političko-pravni odbor, kojemu bje ova ova molba ispućena na predloženo i izvjestitelj, predlaže, da niku još savršeni svi podatci potrebni za stvoriti si čisti pojmu o potrebi zatražene obdžne, to je u toga predložio ovom visokomu saboru, da su molba otpuati na slavnj zemaljski odbor za potrebite izvide i slučajno predloge.

Godino 1888. bijaše ista molba predmetom ponovnog izpitivanja sa strane

političko-pravnoga odbora ova visoko kuće, to je bila po drugi put odpućena na slavnj zemaljski odbor na daljnja proučavanja i izvide; pokto se nije smatralo uobijeno izvide dostavnimi sa konačno rješeno upitno molbe.

Opaziti se mora, da su istodobno sa molbom za dlobu podnešene drugo dvie molbe od stanovnikah poroznih obdžna Huma i Grimalda, kojim su tražili, da se dloba zadovolji i da se jo obdžnsko zastuparstvo u Buzotu — zaplatno — izvjavilo protivnim zemaljskoj dlobi.

Pokto dakle od prošle godine do sada nisu udijeljeni nikakovi dajni izvidi, koje je političko-pravni odbor ova visoko kuće smatratio još potrebitim!

Pokto se stanovnici, koji su se protivili dlobi nisu izvjavili, da su danas protivnoga muenja!

Pokto nije promijenilo svojega zaključka obdžnsko zastuparstvo u Buzotu!

U razloga, što se niti politička oblast nije još izvjavila ob ovom predmetu, držim, da su i sada još valjani razlozi, radi kojih niko političko-pravni odbor god. 1888. predložio zakoniku osnovu o zemaljskoj dlobi, to se toga ne smatraju još dostaviti proučeno ovo pitanje, nemogu glasovati za predlog političko-pravnoga odbora, podnašam niko naprotiv predlog, da se predlog o dlobi uputi po treći put na slavnj zemaljski odbor s molbom, da se predluznu svi oni razvidi, kojih potrebita je bila još g. 1888. pripoznata.

Za tim govori zastupnik Flego samo hrvateki:

Visoki sabori!

Poduprirom predlog volepaktovanoga podpredsjednika dra. Dukića gloda odclopljenja obdžni Dragud, Grimalda, Radčiala, Huma i Tihole od mjestne obdžne Buzot sa stvorenju nove mjestne obdžne, koju se v misli ustrojiti u Dragudu i čast ni jo visokomu saboru stvar obrazložiti kako slijedi:

Poznato mi je, da su još god. 1887. sami Dragudanci molili, da budu odclopljeni od Buzota, to da do se došli sa goropomenutim obdžnari. Na njihovu molbu dobilo se podpis iz Huma 4, Radčiala 6, Grimalda 1 i toga od jednoga stareca gluhoga. Kad su dostali obdžnari iz Grimalda, Radčiala i Huma, da Dragudanci pripravljaju molbu, da ih povuku pod svoja krila, svo ti spomenute podobitno su se tomu protivili, da neče ono nikako pod Dragud. Prosvjed taj bio je poslan na c. kr. kotarsko glavarstvo u Kopar, od koga su i dobilo odgovor, da ređeni protesti bijahu

poslani na zemaljski odbor gdje još i danas još neriješeni.

Oni obdžnari nede nikako, da se združe sa Dragudom, izgovarajuć se tim, da su bili svjed. sa Dragudani, to da još dobro pamtu njihovo vladanje sa obdžnom. Ove godine su opet Dragudanci ponovili svoju molbu (a) ne po svojem izumu, nego po viestu dolaznom iz pazinske jame, da se jih odolopi od Buzota. Ključli su sa ljudi po pulji, nagovarajuć jo, da udele ni polovinu plaćati za novu obdžnu koliko moraju sada plaćati u obdžnu Buzot. No oni nobijahu prijateljski primljeni, jer jo u Radčiali molu, fello, da nobijahu oni multikate dobro nagradjeni.

Gospodo! kad su poduli multikate ključli jo obdžnari, da napamo ljude na podklati, došli su i u svih svih obdžnah oim Draguda prijaviti se, da budu opet proti tomu protestirati. Ja sam ih raspućivan, misleći, da uje potreba, kad su prošlog ljeta vođ protust udilili, takodjer sudod, da nede sabor stvoriti zakon proti vojli i sa. Akodu puka, a da zadovolji samo trim, četirim, kojim jo puna glava politiko pazinskog društva. Bilo kako bilo, kad bi ja smao za korist, ili da bi koji od Vas gospodo bio kadar dokazati korist, koju do se pružiti oim obdžnari odclopljenjom od obdžne Buzot, ja bi odmah za takovu osnovu glasovao, ali ja mogu dokazati, da bi odclopljenje škodilo svim spomenutim obdžnari, da pađo i samomu Dragudu i to alledjednini razlozi!

1. Mjestnoj obdžni Buzet sa skupno troškove plaća sada:

a) Dragud	godišnjih	182 for.
b) Grimalda		100 "
c) Hum i Tihole		249 "
d) Radčio		162 "
Ukupno		693 "

Došla sa novu obdžnu do morat plaćati i dvostruko, jer je svim poznato, da sada obdžna imaju mnogo odgovornosti; zato nemao dvojbe, da se nede moći uzdržati obdžna u Dragudu sa manjim potroškom od 1800 for.

2. Škoditi do onomu puku i to, što sada dolazi u Buzot, gdje ima o. kr. sud, porozni ured i dođo da obavi svaku potrebu pisarjio, a takovom prigodom obavio poslove i u obdžni, dođim do u Dragud morati samo za obdžnsko poslove.

3. Dobar dio Huma i Radčiala idoglaglio, u Buzot nego u Dragud.

4. Da nisu zadovoljni ono obdžne apasni pod Dragud, da pađo sa obdžnari iz

Grimalda molili, da se uprava, što se tiče njihova obdžne, prenose opet u Buzet, i to u razloga, što moraju doprinasti za skupno troškove godišnjih 40 for., dođim bi se u Buzotu njihova uprava izjednačila, to nobi plaćali drugo van ono, što su sada dužni plaćati.

5. S razloga što su obdžna Dragud i Grimalda imalo dobili od obdžne Buzotako godine 1885. kad su dobili samoupravu, 808 for. 80 1/2 novč., dođim sada duguju obe one obdžno centralnomu fondu u Buzotu 1421 for. 14 novč., jer nisu nikad keanije platilo niti novčida. S tim razloga vill se, da oni ljudi nisu sposobni za samoupravu, a kamoli za jednu obdžnu.

Visoki sabori! Ja mislim, da smo isabrani od puka, da istomu radimo na korist, a no na škodu. U ovom slučaju do se dogoditi, kad budu obdžnari više plaćali, da do opet protestirati i hitjeti, da budu prihrućeni gdje su danas, tim do biti prijeljni ovaj visoki sabor, da ono što danas sagradi, sutra podoro. Kad toja molim visoki sabor, da poprini predlog mojeg predgovornika g. dra. Dukića.

Prodajnik izjavlja na koncu toga govora, da žali što je larozni jezikom nepoznatim njomu i vodini zastupnika. Čudi se tomu znašod, da do častiti Flego može dobro izraziti i u talijanskom jeziku; čudi se da pađo tim više, što bi on, govoroć u nerazumljivom jeziku, mogao naškoditi eventualno svojomu predlogu.

Dobiv riod zastupnik Spilčić, pođo talijanski, da do opotovati ono što jo rekao prodgovornik, no odmah ga prokinu prodajnik izjaviti, da on nedopuće, da su u saboru pravodjaju govori. Na to oditova zastupnik Spilčić, da ne kani dakle pravdati, vođ da do samo svojo razlogo kazati.

Tyrd, da je prošnja za odclopljenje Draguda, Huma, Grimalda i Radčiala bila g. 1887. podpisana u Grimaldi samo od 1 u Humu samo od 5, u Radčiali samo od 7 obdžnara; da ima prosvjeda iz Radčiala i Huma proti odclopljenju podpisanih od vodino obdžnara i da obdžnari Grimalda noželo biti nit pod upravom u Dragudu, vođ neposredno pod upravu u Buzotu; da su obdžnari Grimalda, Huma i Radčiala prosvjedovali u novije vrijeme proti odclopljenju od Buzota kod kotarskoga glavarstva. Nadaje, da su nekoga snoon Huma dajno od Draguda nego od Buzota; da četiri uvedeno porozovno obdžno plućaju za skupno troškove mjestne obdžne buzotako 600 for., dođim bi mnogo više trošilo, kad bi imale

muzkoga poroda, tako je uživanje beneficija prošlo na potomke od ženske loze.

Juraj Vlah popredao je skrajšitini redonoga beneficija i timi novoi sagradio crkvu svote Ana i dosta veliku kuću na Pužovu Bregu. To je bilo oko g. 1704., jer to godine udženjo u zakladno pismo.

Godine 1755. najdemo, da jo kapitan Juraj Vlah u Ljubljuni branio pred povorenstvom za zemljarinu stare pravice Kastavske; od onuda šiljo svat poglavarom puka kastavskoga, noka no jadikuju da jo odvilo plaćati onih 500 forintih, koje jo od starine davala svja Kastavčidna, pak Vepriac i Moščonice u imo kmietekoga poroda (contributions rusticales); jo ako gospoda uzmu za meru desetinu, da do biti juca, buduć bi se onda plaćalo 1178 for. nesjajnam. Samo da do narod morati na svoja ploda uzditi onih 50 forintih, koje su po osudi od godine 1661. doprinicali Jožniti.

Bijaše pak stalan i davni običaj gradn i obdžna Kastva, da je slala ljudo na dvor "Njegove Svetlosti Principa", to jo nadvojvodo, obdžno ujedno kralja i cesara.

Ti ljudi zvali su se "oratoro". Ako nijo bilo oratora, tada su obavljali tako zvani "sollicitatori", što jo obdžni trebalo, a to ljudo, moralo se je často, skupo plaćati.

PODLISTAK.

XI. Nešto o Jurju Vlahu, kapitanu Kastva. (Dalje).

Dno 14. maja 1746. proglasio je kapitan Juraj Vlah zakon, da su državo zastupanje žonitvo onit, koji noimaju oim hraniti žonu i obitelji, pak klatežom.

Nadalje: "Naklada se glavarom, da imaju činit dolet i načinjat puti svi stranjski, koji poljaju na cesarsku ocastru i prišli ljudi, da na istom dolo imaju rabotat životom i s blagom, van onoga vremena, kada su običajna dola u teguh njihovoh".

Godino 1767. zapoveda kapitan Juraj Vlah s postovanimi sudci Andrijom Pohrom i Ivanom Bačićem, da puk ima pod globu sabirati zavojce, koje su na traju učinile, sa vilo i seme u njih postavilo škodljivo šiparice, i da se ti zavojci imaju izgoriti izvan toga.

Pod Jurjom Vlahom odlučeno jo godino 1770. za prvi put, da se u Kastvu ustanovi javna škola. O tom kanije žogod više.

Juraj Vlah bio je takodjer dobar rodoljub i katolik. Evo oglasa od 8. julyja 1767., kojim on valj na

rod, noka se dobrovoljno upiše u vojsku kraljica Marije Terezije:

"Juraj Vlah, kapitan Kastva, Voprinca i Moščonice:

Budući bilo oznanjeno od Njih Cesarske i Kraljevake Svetlosti slavnoj Provincije Kranjske na 13 meseca maja, da najglavni naš neprijatelj Prusijan jo, jako umali Njih vojsku, blizu Praga u Pemskom kraljevstvu, prem da pošam ovoga prošastnoga meseca Junja naš vojska je njega predobila; al za ovom tem za obranjenje ostaloga kraljevstva i ovoh Provincij potrebno jo umozčiti Njih Cesarske Svetlosti vojsku, radi toga ngovara ljubeznivo svi vojevi Podložnici, da bi hoteli vazet službu nekoliko od njih od svoje slobodnoj i dobre volje za suma 4 lota, i popisat se sa soldati oni, ki ljubo ne samo svoju Domovinu nego tollkajše svoju veru katoličansku, buduć da isti Prusijan jo naše svete vero naglavni neprijatelj, i ako jedan put bi prodobil i zadobil ovo Provincije, pametno mislet moremo, da sili bi nas i veru katoličansku zapuzeti. "Svakomu ki bude ovako dobrovoljno odlučil se pojt služiti ova 4 lota, dano hoće bit prece (odmah) na ruku dara 8 goldinari Nemških. A kada pak ovrdo 4 leta njihove službe, svaki hoće bit odpućen i slobodan za povratit se va svojo domovinu i prozvojbono

ufat sa moro, da zadobit hoće milođu Njih Cesarske i Kraljevake Svetlosti, s ká i u svojoj starosti hoće se moć dićti.

Z ovom ođitem klidom dakle dajo se ovo ljuboznjivo vabjenje Njih Cesarske i Kraljevake Svetlosti na znanje svom i svakomu, radi da vorni Katoličansko vero sili i Njihovi vorni i ljubljoni podložnici se odljudo vazeti istu službu za 4 lota; i ki budu hoteli da se ovrdo pull nas oglaso i popišu koliko prvo; radi da skupno u jednom broju budu mogli bit poslani u Ljubljanu i napreda, kamo bude potrebno. Ufamo se, da mnogi ki su za posal, hoto vazet ovu dobrovoljnu službu za tako kratko vrom; buduć da prez dvojbo nijedno, kada svrdo 4 leta, hoto bit odpućeni; i ako još prvo, kako se ufamo, po miloserdju Božjem za tere vojska naša Prusijana, jođo prvo hoto moć bit od službe odpućeni".

Beneficij Jusić potiče od dobe Jurja Vlah. Njegovi majke ujak, kanonik Josip Jusić zapisao je godine 1708. mnogo zemalje po raznih županijah, a osobito na Pužovom Bregu županije Pohrove, pod pogodbu, da sa ovrdo sagradi; crkvice i da te zemlje uziva svedenik od roda to (nećakije), udate Vlah.

Majka Jurja Vlahu imala je četiri kćeri, i kako jo taj jedinji sin umro bez

svoga mjestnu občinu; da je Draguč s Grimaldom imao dobiti od mjestne obćine 300 for. god. 1885., kad je dobio svoju upravu, dođim sada istoj mjestnoj obćini 1400 fr. duguju. To odloženje da mora poticati iz političkih razloga. Na svrbi podupire predlog dra. Dukića, zagovaran po pošt. Flegu, te ponavlja predlog ovoga: neka se izabere posebna komisija, koja bi na licu mjesta stvar svestrano razpitala i svojedobno sabor izvjestila.

Taj predlog podupire manjina. Zast. dr. Laginja reče talijanski: Govori o predmetu po prilici tako, kao što je govorio kod rasprave o diobi obćine Dolina hrvatski. Izlišno troškove, koje će si naprijeti novi obćinari pak predlaže, da se pozovo ono, koji se žele odolopiti, to da njim se kaže, što se morati plaćati načelnika, tajnika, savjetnika itd., jer obćinari obćinari bez dvojbe uvidili, da će jih stajati nova uprava mnogo više, nego, li jih stoji današnja.

Poslije dobi riječ zast. dr. Volarić, to reče hrvatski:

Visoki sabori!
Podupirem predlog g. dra. Dukića i zagovaram razlog iztaknuto po gg. Spinčiću, Flegu i dra. Laginji. Nekošto već naslađanja postavljaju se na dnevni red novi zakoni, sada da se razdijeli koja obćina, sada opet da se sredi, što se još jučer razdijelilo. Gospodo, takav način postupanja nije drugo nego prosta krpa, pa se ne navadno dogodi ono, što volj. av. plinu: „pojer seisaura sit“. Tim se zapinjaju stvari u puku i ništa se ne polučuje. Za obćinje se stajalo i pametnije imalo bi bilo, da se sredi i sadanje stanje pokrajine, te da se razdijeli na novo temeljito razdijeljenju, da stogod stalnjega ustanoviti politički i materijalni potrebnosti i polag koristi pokrajine.

Ovim gradnjom i rukovnjem iz pukih stranačkih razloga ništa se nedostizlo, barom ne stogod kristinjega, već se u puku sije razdijeli i nezadovoljstvo.

Čuli smo, kako podobćina Draguč, kad je zadobila svoju posebnu upravu g. 1885., imala dobiti od središnje obćine Buzet 300 for., a danas, kad sama upravlja svojim imotkom, duguju Buzetu 1400 for. Nadajmo kako je putniko razložio g. dr. Laginja, sa utrojenjem novih obćinara skopčani su novi i ne mali potražak tako, da se tim potkapu materijalno stanje puka i ništa koristna nopolučuje.

S toga je ne samo podupirem predlog g. dra. Dukića, da se za sada odustano od diobine obćine buzetake, dok se stvar bolje ne prosudi i ne razvidi, već predlažem, da se naohi pokrajinskomu odboru, da svestrano prouči stanje pokrajine, to po tom kako iziskuju posebni odnošaji i faktična korist puka u pojedinih krajevili predložu saboru novu razdiobu obćinara po cijeloj pokrajini.

Zastupnik Costantini govori u ime obćinara, koji se žele odolopiti od mjestne obćine Buzeta. Dokazuje, da imadu dostatno sredstva za samoupravu, Oni da bihaju do sada razpustili, da nolađu vode, puta itd. Ovi obćinari žele se svakako odoliti pa makar i imali nešto veće troškove za upravu. Polomizira sa pojedini predgovornici. Dukić odgovara, da je točno ustanovljeno koliko plađaju sada oni obćinari i koliko bi plaćali od-

olopljoni. Udaljenost od sadašnjeg sjela obćine, da je takova, da govori ka predlog odbora. Draguč bihaju već samostalnom obćinom, a toga nemogu oni obćinari nikako zaboraviti. Spinađiu odvrada, da nemari ako i budu imali veća plađila jer će uživati i veće koristi. On nastavlja, da govori međda i politički motivi sa razdvojenjem sadašnje obćine; no po njegovom sudu, izazvala je ja današnja sila obćinara: uprava u Buzetu, koja da tjera politiku dopisivanja; tiskanimi listi. Dra. Laginja opšta, da se s njima nehaže u tom, da bi imale biti obćine velike i štrate, već da je bolje, da ih imade više samostalnih i dobro upravljenih. Velike obćine, da je teško nadzirati i da se obćino dobro s njima neupravlja. Nas da neboli glavni što obćinara nemogu nadzirati političke oblasti. S razloga gospodarstvenih i upravnih, da je korisnije za obćine, da nisu velike i razštrkane, jer ih je tada teško nadzirati. Radi svih tih razloga podupire predlog odbora.

Zastupnik Flego progovori hrvatski, ali mu odmah upade u riječ predjednik. Flego izjavlja, da će govoriti svojim materinjskim jezikom, bilo to komu pravo ili ne.

Visoki sabori!
Gospodin predjednik proklinu me u govoru zahtovajući, da govorim talijanski; ja ću jako govoriti u mojem materinjskom jeziku, u jeziku, koj najviše poznam.

Postovani dr. Costantini govorio je po glas, a k tomu dasti talijanski, a u dijalektom kako Talijani po Istri govoru, to sam ga malo razumio; ako sam ga daleko dobro razumio, to mi mogja reći, da ako su zapušeni obćinara putovi i drugo, potreba obćino Draguču i Grimaldo, to sprta u djelohrug ono obćineko upravu, a ne na buzetaku obćinu. Oni imaju svoju upravu, koja naka potrebito prisrubi.

Častil Costantini rekao je, da su mu oni obćinari ove pitanje preporučili; on se tomu odanrao, no ja držim, da nije govorio stvarno niti razložno, već anevim iz drugog gledišta. (Živio i na hiovi!).

Zastupnik dr. Stanger pođe govoriti talijanski (dr. Laginja dovikne mu: Bolje bi da govori hrvatski).

Govornik misli, da predmet ne smatra još sređen, jer kako je mogao čuti od gospode predgovornika molba, stanovnikah Draguča, Huma, Radicah i Grimalde, o kojoj se danas raspravlja, bila je podnošena ovomu saboru još godinu 1887. i onda, jer predmet nije bio još dostatan ispitati, naliad zaključka satura, dostavlja namašnjakomu odboru, da još nekojko izvide učini. Ista molba bila je podnesena ovomu visokomu saboru opet god. 1888., ali pošto još uvijek potrebiti izvidi udijeljeni bili nisu, pošto se nalimo ni politička oblast još o shodnosti samoljnog odolopjenja izrakla bila nije, a s drugo strano pošto je velik broj stanovnikah gorl imanovanih solah bio međutim odlično prosvjedovao proti namjeravnu odolopjenju od mjestne obćine Buzeta, predmet bi opet dostavljen namašnjakomu odboru, da shodno i potrebito izvide učini.

Kako smo pak takodjer čuli, od lani do danas nije namašnjak odbor u stvari nikakva izvide učinilo, niti se je politička oblast o njem izrakla; u obće stvar je ostala baš ondje gdje je lani bila, pa zato ako sabor lanijsko godinu nije sudio stvar za zriolu, očevidno je, da ista niti danas

biti nemože, i ako bi se danas predložena zakonaka donuđa poprimila, sabor nobi očevidno doledan bio.

Osim toga neamjlo se zaboraviti, da spomonuta sola imadu već od god. 1885. svoje posebno upravno viedo, pa ako je, kako smo čuli od gospode predgovornikah, dug istih selah odkad imaju posebno upravno viedo od 800 for. narasao na 1400 for. nemože se zaključiti, da su upravitelji u Draguču pokazali osobitih upravnih vrlineh, pa pošto se mora uzeti, da će one iste osobe, koje sada sjede u upravnom viedu, doći i u obćinako saustupstvo, nije sa nadati, da će saati u ovom bolje upravitlaji.

Iz tih razlogah i obisrom na dženje-niu, da odolopjenju obćine u istinu netraže nego nekogli stanovnika sela Draguča, jer se podpis jednoga iz Grimalde i potorio iz Huma, koja sola broje proko 900 stanovnikah nemogu u obzir uzeti — tim bi se zakonakom daleko koristilo jednomu solu, a škodilo drugim, koja bi se istomu pridružila. Nemogu daklo glasovati za predloženu zakonaku osnovu, nego se pridružujem predlogu mojeja druga dra. Dukića, da se predmet po trodi put vrati namašnjakomu odboru sa nalogom, da učini još sve ona izvide, koja se je prošle godine potrebitimi pronalio.

Zastupnik Gambini govori u ime namašnjakoga odbora. Spominje kako se već više godina radi na tom, da se provode odolopjenju spomonutih obćinah od Buzeta. U tu svrhu da su udijeljeni svi potrebiti korali i prodavili. Vlada da se nije dođno jošo o tom pitanju izjavila, no kazati će i ona svaju u svoje vrijeme. Odgovora pojedinih govornikom manjine; govori o drugu Draguča napram Buzetu, o intelektualnih silah u Draguču, kojih da njema ni Buzet ni mnogo drugo obćino; da je Draguč jur bio samostalna obćina, pak da je pravo, da takovom opet bude. Podupire predlog odbora.

Uzavlatitelj dr. Olava polomizira proti zastupniku Spinčiću (najnovijem svomu drugu — kako on reče) jer da su ostali govornikom manjine njegovi drugovi odgovorili. On misli, da troškovi nove obćine Draguč nrao bit tako veliki, a da je obćinari nobi mogli nositi. Ako i bi iznaušali ti troškovi do 800 for. godišnjih, više od toliko noda. (Manjina prigovara). Podpisu na molbu za odolopjenju da imado dostaj; na novijoj molbi, da jih imade više nego li na starijoj. Dokazuje, da odlijenost pojedinih podobćina dr. sjela buduće novo obćine — Draguča, neda biti tako velika, kao što je sada do Buzeta. Na koncu preporuča predlog odbora, da visoki sabor prihvati odloženje „Draguča i susjednih podobćinah od mjestne obćine Buzeta.“

Tim bihaje zaključena rasprava. Predjednik zaključuju raspravu to pokove, da ustanu oni, koji su za predlog zastupnika Spinčića. (Manjina ustaje).

Uzavlatitelj čita zakonaku osnovu koja glasi:

„Pokrajinski sabor od dne... kojim se ustanovljuje dvio mjestne obćine Buzet i Draguč.“

Sporezumno sa namašnjakim saborom moje međjane grofovije Istro narodnjem nekoliko silodi:

Članak I.
Sadašnja mjestna obćina Buzet dijeli se to ostaju dvio mjestne obćine:

Jedna Buzet sa poreznimi obćinama Sviavoti, Sučorga, Černica, Movral, Salif-Pregara, Sovinjak, Vrh Lanišče, Bergudac, Slum, Dane, Treštenik i Rakitovici.
Druga: Draguč sa Grimaldom, Humom, Tivolama i Radicami.

Članak II.
Ovaj zakon stupa u kriepest onaj dan kada bude proglašen.

Članak III.
Do ustanovljenja novih izvršujućih i upravnih obćinakah oblastih ostaju u službi sadašnje obćineko oblasti.

Vedina prima dva tri članka bez do-bate“ —

Kod naslova podnašaju izpravko zastupnici Laginja i Stanger, no bihaju od vedine začešeni i naslov, kakav jest, prihvaćeni.

Uzavlatitelj predlaže, da se prihvati osnovu i u trećem čitanju, što se i dogodi poslije trećeg čitanja.

Predjednik zaključuje sjednicu u 133 sata, te uruče buduću za utorku u 11 sati. Na dnevni red dođi do posljednje točka današnjega dnevnoga reda, a ostalo priobćiti do na vrijeme zastupnikom.

S. jednjica 22. oktobra.

Predjednik dr. Mato Campitelli; vladu savjetnik vitez Elmenschorg; svi zamašnjaki zastupnici.

Predjednik otvoril sjednicu u 11 sati, te pozove tajnika dr. Stančaha, da proliči zapisnik posljednje sjednice. Zapisnik sa osvjetlo-vačje bez primjetbe. — Zatim se prošlo na dnevni red.

Predjednik izjavlja, da su stigli razni podnesci, prošio ih. Što se izrakla dotičnjim odborom.

Zastupnik Wassermann izvješduje u ime finansijnoga odbora to predlaže:

1. da se odobri obradu zamašnjake školske zaklade za god. 1889. sa prihodom od for. 145,898.04 to isto tolikim troškom;

2. da se absoluterij za prekoručen trošak u iznosu od for. 1870.11;

3. opunomoćuje se šumeljni odbor, da prihozi klauzulu o odobrenju. Predlog se priira u glavnoj i podrobnoj raspravi.

Izviješduje u ime istoga odbora dr. A. Moroso o školskom proračunu za god. 1889., to predlaže, da se isti odobri u iznosu od for. 181,081 kao trošak, a od for. 20,538 kao prihodi i končno od for. 144,543 kao prinos zamašnjake zaklade.

Kod glavno raspravo govori zastupnik Babuđor, da raznihi nekoja nješta i da umiri pučanstvo. God. 1869. kad je stupio u službu sadašnji školski zakon, sve se tomu veselilo, jer nije nitko mislio na štrive, koje će morati pokrajina nositi. Spominje nadalje kako se nije još postiglo cilja, prem se primaše u školsko svrhu 25 po sto na izravni porez; unavdja razno podlako iz izviješća zamašnjakoga školskoga vieda, te preporuča napokon, da se taj proračun raspravi triezno. U podrobnoj raspravi primljeno bihaju rubriku X do XV potroška ta rubriku I do IX pokrila.

Kod pokrila dobio sled zastupnik dr. Laginja, to predložil najprije hrvatski i zatim talijanski: „Da se za pokrilo upotrebi imas pristodnja god. 1888. što zakon o poboljšanju učiteljskaj plaće nebijaše potvrđen, to da se prema tomu popravi proračun kako

Dalje u prilogu.

Dne 30. decembra 1772. promilnuo je iz ovoga sveta Juraj Vlah, čovok za nas već po tom znamenit, jer nam je u domaćem hrvatskom jeziku ostalo od njega mnogo pisanoga. A to je pisano dosta čistim i biranim jezikom.

X. Demačke sgode.

Rekli smo, da su Kastavci popisali svojo stare zakone jur godine 1406, kada je nalimo izumrla bila muška loza Divinskih knezova, a zagospodili plimodi Valas.

Imamo više dokaza, da je taj zakon ili statut bio napisan hrvatski, kako se onuda govori, a hrvatski se je onda i još mnogo kasnije pisalo posebnimi slov, kojih su spomeni vide još kojekuda. Ta slova zovu se glogolica.

Matica prvoga zakona Kastavskoga nismo mogli do sada naći. Imamo jednu propis od godine 1750 latinskimi slov.

Taj propis pozve je jednak sadržajem obnovljenom statutu od g. 1614. ili 1640. koj je pisan talijanskim jezikom, jer su već tada gospodovali Jesuiti, a oni su bili vedinom Talijani, i volili su taj jezik.

Da vidimo kako je bivalo u Kastavci za tih starih vremena: Kastavčina, Mošćenica i Vepriac nisa bile gospoštije po-

nemačkome načinu, gdo je gospodil mogao naesoljivati puk, prodavati i darivati zemlje.

Gospodar svoga, što nije bilo u vlasti pojedinim obćinarom, bila je obćina, a ne gospoštija. Gospoštija imala je samo desetinu od nkih priroda i neko godišnje podavanje od obćine za spoznavanje vrhovnoga gospodstva.

To je temeljna razlika gospoštija, gdo je stanovao čist hrvatski puk, kao ovuda.

Latini su imali svoje munitipije, to jest gradsko slobodno obćine. Nalimo su imali gospoštije, gdo soljak nije bio gospodar svoja zemlja. Hrvati su imali svoje velike obćine, kojih je ustav nalio onomu talijanskim gradovah, ali se je opet razlikovao od njega u mnogodim. Jakost trih jedinstvenih obćina: Kastavake, Mošćeničke i Vepriacke bila je tolika, da još slavna kraljica Marija Torozza posebiće spominje u Marku Slovinsku i knežiju Pazinsaku takodjer rečeno: Komune Kastavsk.

Teritorijalni gospodar bila je daklo obćina. Ona je imala i svoju zakonodavnu vlast. Zato ponosno pišu Kastavci u stara

vromena ovako: Od sada napred štatutujemo i zakon činimo, i tomu silimo.

Zakone i za celu obćinu obvezatno naredbo činio je voliki svet ili veliko viedo (maggior consiglio) to jest: dva sudca, deset starijih i 24 izabranih puka; dakle u sve 36 glava.

Izvršitelji voljo puka bila su dva sudca, izabrana svako godinu izmedju onih 12 starijih. Ali birao jih je vaš puk. Isto tako je puk birao i župnika (plovana), do pod koncu prošloga veka. Sudije su bili sudci sami za manje stvari, a sudci i stariji skupa za veće kriminalne stvari. To je bio „u ali svet“ (minor consiglio).

Mislimo, da je obstajala i roča, to jest stari hrvatski postupak za zlodino, kojim nije bilo svjedoka. Po takovu postupku mogao se oprati od tužbe, ako je za to prisieglo više ljudi, da to držo nedužnim. Po bližnjem Vinodolskom zakonu trebalo je kadgod, da se s tobom zapriežno još 49 drugih ljudi, da neli kriv.

Kastavac se nije smeo oteti sudbonosti svoga sudca. Ako se je utekao drugamo, bio je kažnjen.

Ve velike stvari kaznilo se je i na smrt, ili na život.

Oni 24 od puka bili su računani za svaku izvanjsku županiju jedan, jer svega

bilo je 24 županija, buduć Matulji i Ruboši sačinjali samo jednu, a Brokl i Breza jednu, a od Grada bilo je u najstarija vremena onih 12 svetnika.

Već u onaj daleka vromena spominje se kovačnica, mošćenica, mlin, uli za pčelo, pristanašćica (gdo se je pristajalo ladjama), i iskovo nam uredbio evoduce, da je već onda u Kastavčini bilo pitomo živovanje, a no divljačina.

Sudci su bili ujedno „gubernatori grada i puka Kastavskoga“. Daklo no samo sudbenost, nego (što više) uprava bila je njim u rukuh. Oni su davali i prodavali obćinaram „komunaciho“. A za to su ti obćinari morali svako godinu nešto plaćati, jer je obćina gospoštije nešto plađala. To plaćilo obćini svualo se je štriva. To zemljište mogao je Kastavac uživati bez posebnog plađanja desetine.

Iz toga vldimo, da je desetina bila vrlo imalena, jer stegnuta samo na dedovinu, to jest na ono, što je još u najstarija vremena bilo vlastito pojedino kuće. A nije se desetina davalo od svakoga prida, već samo od žita, vina, janjaca i kozlića. Po tom se razumova, kako je moglo na onako kamenitu tlu živiti mnogo naroda.

(Nastavit će se)

bi manji došao na teret god. 1890. prinos pokrajinske zaklade školskoj zakladi.

Dr. Laginja moli jošte ried, na što mu predajodnik odgovori, da posljo izviestitaja neima nitko govorit.

Dr. Laginja odgovara, da može po pravilniku dva puta govorit i da mu valja odvratiti na odgovor Dr. Amoroza.

Predajodnik izriči i nadalje, da mu toga nemože dozvoliti već ako sabor na to pristane. Sabor zaključuje, da se na novo otvori razprava u tom pitanju.

Dr. Laginja, pobijajući izviestitaja reče, da pošto se je kroz više godina lepeg novca pristadilo, kojim se kupuju papiri kreditnoga zavoda, li se ulazi u kreditnu banku na 2 1/2 ili 3%, nepojmi zašto se svako godno utje-ruje pokrajinski namet onako visoko.

Zastupnik Babuder reče, da je pro-vidljao ovu razpravu; odgovar Laginji, da mi neimamo pokrajinske školske zaklade, već ju pokriva zemaljska zaklada; pokrivena valja, da bude providna i šteditliva za svo moguće ne-ugodi; pokrajinski namet, da bjiše snižen, što znači, da se jo stanje poboljšalo i da jo dobra zemaljska uprava. Izadi svega toga protiv se predlogu dr. Laginja.

Zastupnik Gambini govori o školskoj zakladi, koja nevuče svega novca na jednom što no je odredjen za javno školstvo, već malo po malo, kako je već potroša. Ako se dnika pokazuje u ovoj ili onoj rubrici kakav ostatak, taj no pripada školskoj već zemaljskoj zakladi. To je svakako pitanje, koje bi se moglo raz-privlajati kod zemaljskeg proračuna.

Izviestitelj izriče da sa predgovor-nici; kaže da školska zaklada nemože imati pristadnje, to ono što preostaje, pripada ze-maljskoj zakladi.

Zastupnik dr. Laginja povlači natrag svoj predlog, a pridržava si pravo o tom go-voriti kod proračuna.

Predajodnik daje na glasovanje predlog školskog odbora, koji bjiše zatim prihvaćen.

U hno itoga odbora izviestuju dr. Amoro-oso te predlaže:

Visoki sabor neka izvoli odobriti prora-čun glavno zaklade mirovinah na uštedjela pi-čih škola za godinu 1889. sa for. 14.800 potroška, sa prihodom od for. 11.187 to sa prinosom iz zemaljske zaklade od forinji 3730. Predlog bjiše primljen u glavnoj raz-privi, isto tako pojedino rubrike.

Zastupnik Vergottina izviestuju u ime političko-gospodarstvenog odbora, poziv-jući sabor, da prilivati predloženu zakonsku osnovu, od koje eto dvih promjenjenih §§:

§ 2. — Taksa koju eto vlasnik morati bez razlike svako godno plaćati za svakog pojedalnog psa, izmasti eto u gvadovih i trgo-viških u najvećem iznosu for. 6, u najnižem for. 2.

§ 3. — Na vanjšil i na drugih mje-stih, gdje su psi neobuhodno potrebni radi straže čreda ili kuća, kmetskog posjeda ili ladjah, plaćati eto pojedini vlasnici godišnju taksu svotu no veću od for. 1, nit nižu od 50 novč. Izuzeti bii eto od te takse ovog § samo u pojedinih slučajevih, koji budu vriedni obzira.

Prima se taj zakon bez razpravo u dru-gom i trećem čitanju.

U ime školskoga odbora izviestuju Dr. Scampicchio pozivljući sabor, da pri-privati zakonsku osnovu, koje promjenjeni članak ovako glasi:

§ 37. Pošto budu uredjeni dohodci (§ 38) pokrajinskoga zakona od dne 30 marca 1870) uračunati eto se onim učiteljom i po-čuditeljjom, koji nisu usposobljeni za službu po propisu državnog zakona od dne 14 maja 1869. pri odmjervanju njihovo mirovinsko plaće svo vrijeme službovanja, ako bjiše u ono vreme njihovo imenovanje efektivno i ako su imali pravna svojstva k službi potrebna; dotično uračunati eto njim se svo vreme službe posljo prvog efektivnog imenovanja ako su jo po-stigili tek poslje uredjenja istih prihoda.

Nasuprot uračunati eto se samo na mjesto dvih godina svako trogodišnje prvih godina službe, koju su učinili učitelj i podučitelj na kojoj javnoj ptekoj školi, od onog vremena od kada si pribaviše usposobljenje za službu polag do sada obstojećih zakona.

I ovaj zakon bjiše prihvaćen i u dru-gom čitanju.

Pošto bjiše izrpejen dnevni red, dignu predajodnik sjednicu u 12 1/2 sati te uredi bu-ducu za četvrtak dne 24 t. mj. u 10 sati u jutro.

6. sjednica 24. oktobra.

Predajodnik Dr. Campitelli; vladin zastupnik vitez Elushegg.

Prisutno 28 zastupnika. Dr. Stanich iz-ričao se, da nemože doći.

Predajodnik otvori sjednicu u 10 sati, te pozova tajnika dra. Vergottina, da pročita zapisnik posljednje sjednice. Zapisnik bjiše pri-čitan i odobren.

Predajodnik priobćuje, da su stigle razno prošnje i drugi podnesci. — Izričuju se do-ličnim odborom.

Izviestuju u ime financialnoga odbora dr. Fr agin o o m, te predlaže:

- 1. odobriše račun kredittnoga zavoda do konca decembra 1888;
2. da se imenuje odgovoran savjetnika uprave istoga zavoda, a od tih jednih noka zamjeni ravnatelja polag § 51, toga zavoda. Odbori se počinati račun.
3. za imenovanje odgovorne savjetnika bjiše predloženi gotovi listić sa sljedećim imeni, koja bjiše izabrana: Fr. Šihla kao savjetnik i zamjenik ravnatelja. — Savjetnici: dr. Adam Mračol, dr. Petar Madonizna i Nikola Blaz.
4. za prvu dvojicu glasovalo je 18, a za drugu dvojicu 20 zastupnika. Saboraka ma-njina glasovala je za sljedeću četvoricu, od kojih dobi svaki po 8 glasova: Dr. I. Suran, prof. I. Kristan, Dinko Šavšić i Viktor To-mičić.

U hno itoga odbora izviestuju i pro-izno dr. Venier:

1. Podiluju se samitorji za prekomorjio zadatka u obradnu zemaljske agrarne zaklade za god. 1889. u rubrici I. u iznosu od for. 181.50; u rubrici III. u iznosu od for. 35; u rubrici IV. u iznosu od for. 150 i napokon u rubrici IX. u iznosu od for. 550;

2. odobrava se isti račun sa prihodom od for. 8532.20 i sa jednakiim izhodom.

Prima se predlog toga odbora u glavnoj i podrobnoj razprivi.

Isti izviestuju i predlaže:

1. odobrava se proračun zemaljske agrarne zaklade za g. 1890. sa potroščinom od for. 12.900 i sa jednakiim prihodom.

2. ustanovljujo se prinos iz zemaljske za-klade za god. 1890. u iznosu od for. 6800, koji eto se k rati polag potroba zemaljskog agrarne zaklade;

3. nalaza se zemaljskomu odboru, da z-uhljova od kotarskih gospodarstah zadruga ra-čun o novcu istim predanom od dozvola za lov, ptičarenje i globah, predviđenih zemaljskim zakonim od dne 30. Junija 1869. br. 8, 9, 10, 11, 12 i da potraži povratk utjeranih iznosa od podružnicah, koji nebi opravdalo potroška ušljednog ili kojeg knno eto mla udi-niti;

4. držeći se stalno podlješuju, ustanovlj-og zakonim epomonitih izvora, proporiča se zemaljskomu odboru, da nadomaci novih iz-nosa kotarskim gospodarstah podružnicah, dok se o tom prije nedogovori sa zemaljskim gospodarstah viedom.

Kod glavne razpravo progovori zastupnik Babuder proporičujuć napose 3 i 4 tačku gornjeg predloga; govornik hvati zemaljsku upravu, zemaljske gospodarstvo vieda i po-kusni ustav, od kojeg da ulva najveći plod porečki kotar, napose porečka okolica. Govori nadalje o gospodarskom stanju Istre, navla-sti eto ob onom u Koparskom kotaru, kojemu da prieti u novlje vrijeme grozni biš t. j. bolest na traju, te napokon proporiči zem. odboru, da uzme u obzir po njemu navedene činjenice.

Zatim sa prima predlog odbora u glav-noj i podrobnoj razprivi.

Zastupnik Babuder izviestuju i pre- dlaže: da se pridriči dru. G. Beclch-u i u ovoj notom započetoj saborskoj perijodi, mjesto i značaj tajnika zemaljskog odbora; da mu se nepotrgnu godnje službe i prizna povećanje petgodišnjih doplataka kao tajniku dok bude služio i kao zemaljski prisjednik.

Predlog prima sabor bez razpravo.

U hno verifikcionalnoga odbora izvi-estuju Dr. Scampicchio. Govori o izbo-rih 1889. o izbornih listah, koje nebijahu svudu uredno sastavljene, o nepravilnostih, koje su se ovdje i ondje dogodile, o manjkavosti jas-noće izbornoga zakona, o nekorektnom postu-panju nekotjih političkih obilastih prigodom po-sljednih izbora, te napokon predloži, da se odobri izbor dvojice zastupnika za izvajske občine političkoga kotara Kopar t. j. gg. Spindiča i Flaga.

Prijo nego li se prešlo na razpravu o tom predlogu, progovori vladin zastupnik vitez Elushegg i to o izbornom zakonu, dotično kako se taj tumači i provadja i kako se obično svu krivnju radi slabog tumačenja ili neuspjeha kod izbora jedno ili drugo stranko baca na vladu, dotično na političke činovnike.

Obazriov se na izviestio zemaljskoga odbora o posljednjih izborih, kaže, da mu jo drago, što mu se eto pruža prigoda, da i on reče svoju o vrlo važnom pitanju t. j. o tumačenju ne-kojih ustanov izbornog zakona, i o nekotjih nejasnoćah istoga, koje on svadju u sedmi točkah III — kako bjišvo reče — u sedam smrtnih grijaha.

Govornik razprivlja jasno i razgovjetno o svakom pojedinom „grihu“, a svojo tuma-čenje potkripljuje praksom, naredbami i de-kreto, a svu razjasnjuje praktičnimi primjeri. Govor, dotično tumačenja vladina zastupnika čine nam so toll važna i temeljita, da eto jo donijeti u prevodu u celniim nam prostor lista dozvoli. Sabor jo pratio govori vladina zastupnika vooa pozornu a manjina ga je kađšto i jasno odobravala.

Dr. Gambini, koji je spobotka ma-rljivo činio opazko, reče u ime zemaljskoga odbora, da eto isti u svoje vrijeme potašje od-govoriti na razlaganja vladina zastupnika.

Izviestitelj odustaje od riječi pošto nemoja njegovom izviestio prigovora.

Predajodnik predloži na to, da se o izboru gg. Spindiča i Flaga glasujo podla-ženo t. j. da so glasujo najprije za jednoga, a zatim za drugoga.

Dr. Laginja protiv se predlogu g. predajodnika, jer jo to nešto posvo nova ne samo u ovom visokom saboru, već sa, koliko je njemu poznata, ni drugdje tako no postupa. Izbor obadvjuh zastupnika je samo jedini čini, dnko si oim zakonito izabran ili nien. Povrh toga predlog komajšjo glasi za objeju zajedno.

Predajodnik odgovara, da su li iz- bori bili kontestirani, jer da on smatra, kad jedan zastupnik predloži, da se izradu vili-kušionimno odboru, da je već tim predlo-gom protiv istih prigovoreno.

Dr. Laginja primjeduje, dato u stvari nomenja ulsta, glasoviti, da so moru ipak zajedno sa oim. Ako jo predlog jednog za- stupnika „dotatun“, da izborni spisn idu u komajšju, zašto onda niste dali na komajšju izbore u velikom pojedni i onaj za gradovo veli i mali Lošnj.

Predajodnik odvrča, da on neprima od nikoga lokelji (Mandit; živio predajodnik!) te izjavlja, da eto so posebice glasoviti. Nato jo dao na glasovanje najprije izbor zastupnika Spindiča, a zatim onaj zastupnika Flaga. Većina glasuje za objeju, dočim je manjina ostala ljedod.

U hno itoga odbora izviestuju zast. dr. Scampicchio, te predlaže, da so odobri izbor zastupnikah za izvajske občine polit. kotara Lošnj t. j. izbor dr. Volarića i Šeršića.

Predajodnik izvija; da eto se i ovdjo postupiti po zavedenoj (12) praksi t. j. da eto se glasoviti posebice za svakoga od dvajice zastupnika.

Dr. Laginja protiv se tomu i opetuje ono, što je rekno za izbor u koparskom ko-taru.

Dr. Amorooso stavi na to predlog, da so posebice glasuje. — Većina prihvaća taj predlog.

Glasuje so polinomco t. j. najprije za dr. Volarića u zatim za Šeršića. Većina glasuje za objeju, a skoro svi članovi manjina ostaju ljedod.

Pošto bjiše tim izrpejen dnevni red, dize predajodnik sjednicu u 1 sat, te uredi buduću za subotu u 10 sati u jutro.

7. sjednica dne 20. oktobra.

Predajodnik Dr. Campitelli, vladin zastu-pnik vitez Elushegg; zastupnici svi osim dr. Stanicha; galerija puna slušateljstva.

Predajodnik otvori sjednicu u 10 1/2 sati te pozova tajnika Vergottina, da pročita zapisnik zadnje sjednice. Zapisnik se ovjoro-vljuje bez primjetbe.

Predajodnik priobćuje da mu jo stiglo:

- 1. izviestio o radu agrarnoga zavoda;
2. izviestio zemaljskoga kulturnoga vieda;
3. molba za ustrojjenje novo občine Kortah i
4. predlog zastupnika Laginja i drugova za brisanje jednog dijela ezonora.

Predajodnik pita, da li eto se taj predlog proglasiti presnim.

Dr. Amorooso predlaže, da se ga odmah predao financiálnomu odboru. Prima se.

Predajodnik izvija, da mu jo zastupnik Volarić u predsjedničkoj sobi pokazao pa-pir (carta), za koj da je rekno, da jo to interpelacija na visoku c. kr. vladu u poslu izbora izvajskih občina političkoga kotara Lošnj. On da nehtjede primiti taj papir jer bjiše napisan samo hrvatski t. j. bez talijan-skoga prevoda. On da nije dužan primiti in-terpelacijah, koje nerazumiju (g. predsjednik je mudro žuštio, da je bio u istom poslu kod njega i zast. M a n d i ć, eto da nije hotio pri-miti ni njegove „carte“ jer bjiše i ona hr-vatski popisana).

Zastupnik Volarić, dobio ried, pro-govori hrvatski:

Visoki sabor!

Javljam visokomu saboru, da sam bio prije sjednice kod g. predajodnika sa in-terpelacijom — kako to saborski pravilnik propisuje — no g. predajodnik nehtjede hrvatske interpelacije na visoku c. kr. vladu primiti bez talijanskoga prevoda. Proavjo-đujem odlučno proti takovomu postupanju g. predajodnika, koji mora priznati na te-melju državnih zakona i po izjavi samog vladnog zastupnika, ušljednoj u prošlogo-đijem zasjedanju istarskoga sabora. Dr-žim, da jo taj korak g. predajodnika no-zakonit, te da eto manjina tražiti drugdje lloka proti takovoj samovolji i gazonju naravnih i pisanih zakona. (Živio! na klupah manjine).

(Čim jo počeo govoriti zastupnik Volarić, začta na galeriji hrikanje, pikanje i buka. Na-avo to g. predajodnik študi jedno mase rikom, da tobožo utiši nomirajuće. Kad sa pako za-stupnici manjine počeli odobravati g. Volarića a na galeriji netko zapljeskao i zaviknuo: živio, opomenu g. predajodnik galeriji, da ni-ruje, jer imade, da eto ju dati izprazniti.)

Zastupnik dr. L a g i n j a moli za ried. Predajodnik mu odvrča, da nedozvoljava raz-privu ob ovom predmetu.

Dobiv napokon dr. Laginja ried, progovori talijanski:

On misli, da so jo u bludnji glodo poravo Josika. (Većina odobrava tumače do- na svojo.) Govornik dalje: Guspedo, istina jo, da eto mi s ovo strano po broju članova sabora u manjini — no ali nomil- jeto saboraviti, da mi nastupamo u letnu viedu u puštanstva Istre. Vođ po tom imamo pravo govoriti u svojom hrvatskom Josiku. To pravo najmandano nam jo također temelj- nimi državnimi zakonim. Za to eto imo spom- inuju, morali bi so pozvati u pomoć cesarsku vladu, ali to nudi jer sam oevjedočom, da bi odavna drugakčije bilo kada bi to ona htjela. Zato eto jo, da so rudi borbo za najvećiju, svim narodom priznava- nja neprobitno nalazimo u neprobitnoj razdraženosti, tako, da nimo kađti nitro razprivljati druga pitanja o boljku mla pokrajino. (Živio! na klupah manjino, susna- cija u saboru).

(Odmah na početku prokinu ga predajod- nik upozoriv ga, da neka njemu govori ni- pošto većini, galerija mu odobrava; nastane opet buka, dr. Volarić prigovara glasno a predajodnik mu strastveno dokivne, da taj nemoja nitko govoriti, da jo on gospodar i predajodnik!)

Predajodnik kaže na to, da misli, da jo tim svršena ta nezdoga, al so dignu za- stupnik Mandić, te zamoli ried.

Predajodnik: želite li i vi go- voriti?

M a n d i ć: da!

Predajodnik: o interpelaciji?

M n d i ć: dakno.

Predajodnik: o interpelaciji posto- vanoga Volarića?

M a n d i ć: ne, već o svojoj. (Pri tom poknza zastupnik M a n d i ć svojo interpel- aciju digniv ju u via. Razgovor taj iz- medju predajodnika i zastupnika Mandića iz- zvao jo u saborceli lnu galeriji glasan smijeh, jer jo prvi talijanski pitao a drugi mu nu sve hrvatski odgovorao.)

Predajodnik: dakin izvolite.

Zastupnik M a n d i ć:

Visoki sabor!

Po § 30 pravilnika ovoga visokoga sa- bora prijavio sam prije sjednice presvjelotom gospodinu predsjedniku interpelaciju na visoku c. kr. vladu. G. predsjednik nehtjede moje interpelacije primiti, jer da jo hrvatski sastav- ljena i bez talijanskoga prevoda.

Javljujuć to visokomu saboru, molim da se uzme do znanja protuzakonito postupnje presvjelotoga gospodina predsjednika, proti čemu ja ovim najvećejom prosjedjem (Živio! na klupah manjine, a na galeriji pikanje i uda- ranje nogami.)

Zatim se prešlo na dnovni red.

Izviestitelj dr. Venier izviestuju o zaključnom računu ezonora.

Zastupnik Babuder reče, da eto kazati nekoliko suvišnih ried i (Dr. La- ginja: onda jih netreba) eto tom važnom predmetu, proimda mu jo eto postvneni Laginja primjeduje, da mu netreba govoriti. Govornik tumači kako je nastao ezonor, kako imade dosta zaostataka, kako sa za- stupnici manjine već eto, napose prošle godine, digli slihu prašinu proti pojedincu i proti zemaljskomu odboru. Posobna ko- misija, da jo predgladača upravu ezonora, te so dokazalo, da jo uprava točna i dobra. Pitanje o ezonoru da je vnoas odložno, jer so radi o novcu, eto no ga dužniot pla- titi moraju.)

Izviestio o obradnu da nam pruža lepu utjehu, jer da se riednje toga pi- tanja po malo svadja na eto, dak, ipak imade

dobro nade, da čemo ga posvo ristići. Spominje koliko se je uplatilo ozonora posljednjih godina, iz čega je razvidno, da onaj strah, onaj prašina nobijaše opravdana. On se nada, da će većina i manjina složna na tom raditi, da toga pitanja čim prije nastane s dnevnoga reda.

Zastupnik Laginja reče talijanski: Ako bude primljen predlog, koj sam podnio u poslu ozonora, i izvedena naša želja, onda će prestati razlozi naših tužalja. Ako nebude, onda je i ovaj obračun, kao i onaj za g. 1888. i 1887 nepravdan obzirom na pojedine dužnike, jer odbija višak samo u korist prvotnjega, dočim bi ga barem polovicom morao odbijati i na korist pojedinih dužnika. Jer ako na jedan dio duga neplaćamo državni interes, valja se sjetiti, da je država poznajivljiva novcu u korist pojedinih dužnika, onda kad radi labili ljetina nisu mogli plaćati. Slodi iz toga, da višak, koji preostaje od izjednačenja sa dugom, morao bi biti upotrebljen za enženje onoga što imaju platiti pojedini dužnici. To je im potrobnije, što pojedini dugovi nisu utjerali, jer u mnogom slučaju interes su za dva i tri puta veći od prvotnoga duga.

(Govornik prekinuo je jednom predjednik upozoriv ga, da noka njomu govori i da mu se čini, da odgovori o predmetu. Zastupnik Laginja odgovorio mu, da se drž predmeta pak da do štiti ako to g. predjednik štiti. Predjednik se izpričava, da noka nastavi, jer da rado sluša njegova janna i tomljista tumadanja).

Zastupnik Habudor odvrada dr. Laginju, kao njomu, koji se najviše za taj predmet bori. Čudi se kako on nevidi poboljšanja u upravi in ozonorum, što bi inače po njegovom sudu svakako vidjeli morao. Zastupnik manjina da su orogioali u pitanju ozonora. On da znado kako se teklo plaća stara dugova, ali jh platiti valja. Onim, koji se toliko namuzim za taj predmet, da to služi na čest, no da nabi imali imati krijuje radi njih novotjnika na nodužno čudo. Zastupnik da im dođu oko pol milijuna forintih. To je doduše velika svota, no govornik se nada, da će se sve to do mala isparavati.

Zamajlski predjednik dr. Gambini reče, da je mislio, da se nodo više o tom predmetu razpravljati, no pušto se o tom opet govori, kaže poštovanomu Laginji, da se njegov i drugova mu predlog o brisanju jednog člana duga za ozonora nodo modi izvosti. Što je dug za ozonora tako volik, usrok su tomu voliki zasutosti, koji mu nastali notodnim ispldivanjem ozonora, interesa i drugih troškova.

Dr. Laginja moli za riod. Predjednik mu odvrada, da je razprava svršena jer, da je zadnji govorio član zomajlskoga odbora.

Dr. Gambini upozoriv predjednika, da nije razprava zaključena, on da želi, da se i nadalje razpravja. Sabor odluč, da se nastavi razprava.

Dr. Laginja reče talijanski: Noinovo potvrditi poštovanomu zastupniku Habudoru, da je uspjeh zaklado ozonora tako sjajan. Po obitajudoj nagodi se državam imati bi od prvotnih dužnika utjeral i i j m a n j o 30.000 for. Ako smo lanjsko godino, a prije vikađa, imali samo nešto preko stotino forinti viška nad onu svotu, i kad znamo, da je lanjska godino vrlo dobro rodila, i kad znamo, da se je dug pojedinaca u nekotih kotarh povećao, onda se to nomete nazvati sjajan uspjeh.

Izkazujud kao aktiv zaklado ozonora otiđi dug pojedinaca, izkazajo se nešto, što u istinu neobetoji. Taj aktiv je objejana. (Od većine natko prigovara). Da, gospode, to je objejana, jer kada pojedinac na 200 for. duga ima 800 for. znanstih svakotjih interesah, a sud pri razdlobi kupovino neprizamo nego trogodišnje kamate, tad je juano, da onaj aktiv raztoretno zaklado nije istinit niti za 40 po sto.

Dr. Gambini kaže, da i on plaća porezo i dio za ozonora, promda nije za to nikada ništa dužan bio.

Pitanje o ozonoru da se razno tumadi, a to da je stvar osvjedodjenja pojedinca. Izvjestitelj dr. Vonicer nabrja svoto, koje bijahu lane a koje lotos utjeralo od znostataka ozonora. On drži, da će poštovanu Laginja glasovati letos proti obračunu a istih razloga, a kojih je i prošle godino proti glasovao. Na koncu moli, da sabor prihvati predlog odbora. Zatim čita pojedino rubriko o prihodu i rashodu, te bijahno sv obračun bez primjetno prihoda.

Dr. Buba a izvješćuje o obračunu zomajlske zaklade za godinu 1888., to bijahno primljen odborov predlog u glavnoj i podrobnoj razpravi.

Za verifikacionalni odbor izvješćuje, mjesto odavutnoga dra. Stanicha, zastupnik

dr. Constantini u izboru za isvanjske obdine političkoga kotara Pule. Spominje, da je stigao zadnji čas utok g. Bl. Košaro i drugova proti tomu izboru. Nastoji dokazati, da su pojedino točke utoka notomovljite il da nisu takove, a da bi se moglo izbornomu činu ozbiljno prigovoriti. Končno predlož, da se odobri izbor zastupnika viteza Wassermanna i Doblanoviča.

Dr. Laginja reče: Zastupnik dr. Stanger i ja bili smo si pridržali u odboru za verifikaciju posebnit glas manjino proti odobrenju, a to jer noobazirud se na drugo, smatrali smo pogrešnim i protuzakonitim sastav izbornih listina.

Osvjedodiv se kasnije, da je postupak oob. kr. oblasti liberalniji, tumadod zakon po duhu, i no po mrtvomu slovu i nadajud se, da će nam ono tumadonje, koje nam je ovaj put škodilo, drugi put donosi korist, kad bude svagdje i pravo uporabljeno, izjavljvam, da nedomo glasovati proti izboru.

Dofrancosohi predlož, da se glasuje podijeljeno t. j. za svakoga zastupnika posebio.

Dr. Laginja protiv se tomu načinu glasovanja kano i kod prijašnjih verifikacijah tvrdio: Izborni čin za oba zastupnika je jedinstven, dakle ili su oba zakonito izabrani ili nisu. Za nijednoga od njih nezna se, da bi manjkalo pasivno pravo izbora, a samo u tom slučaju moglo bi se glasovati razdijeljeno; dakle treba glasovati na oba zajedno, da se tako oba odobro ili oba zabavo.

Tako ste, gospode, postupali — ako se dobro sjećam, — god. 1886. Onda ste obinili noovjoroviti zastupnika Spindola, pak da bačilo njega, bačilo ste zajedno i anda pokoljnjh Kristiana, jer ste tvrdili, da u istom izboru, gdje su biraju dva zastupnika zajedno, nometo biti jedan pravo, a drugi krivo izabran. (Tako je i na klupali manjino).

Predjednik kaže, da noma zakona, koj bi odrodjivao, da se kumulativno glasuje, pozivjo se na praksu u našom saboru (od jučer i Op. Ured.) to dajo na glasovanje predlog Dofrancosch-a. Vodim glasuje za predlog.

Zatim je čao predjednik na glasovanje najprvo izbor Wassermanna a zatim onaj Doblanoviča. Glasuje za odobrenje većina i nekotji članovi manjino.

Dr. Oliva izvješćuje u imo političko-gospodarstvenoga odbora o prošnji obdinarah iz Ustrinah na otoku Cressu, da se jih odleli od obdine Cressa a pripri obdini Oser. Radi usrokah navodutih u molbi, predložio izvjestitelj, da se multfoljom odovolji.

Zastupnik Volarić, govoreći hrvatski o predmetu reče, da nije protivni predlogu odbora, da se odlelo Ustrino od Cressa, jer to zahitjova interes onih obdinarah, koji su odviše odlešani od sjela obdine. No on bi želio, da se utrojti samostalni obdina pod koju bi se sakupila mjesta Ustrino, Sv. Ivan, Martinčić i Bolaj, jer je i ovim trima posljednjim predlozko u Cress ako se uvatilo loše komunikacije sa glavni mjestom na otoku. Želi pako to i s drugog razloga t. j. da se spomenuta mjesta sruže u jednu obdinu, da se uzamogu laglje i bolje upravljati i da nebudu imali odviše troškova za obdineku upravu.

Na koncu proporuča zomajlskomu odboru, da bi osnovao naort po kojom bi se pravolo obdinite dlojlerje obdinah, kad je već kod većina savladala balost, da dloji leve i desno naše obdine. Pri tom bi se moralo postupati po stalnoj osnovi, nipošto kako, kako to gospoda od većine sadu rađe, t. j. da dloje i otopaju ondjo, gdje drže, da jo to u njihovom interesu a četo na škodu obdine i obdinarah.

(Čim počo govoriti poštovanu dr. Volarić, nastu na galoriji silna buka; mnogi izlazu iz galorije udaraju nogami kao biseni; predjednik maše rukom, kao da će tim nekoga umiriti; dr. Laginja doviknu: galorija odobrava! Mandić: dajte za stelu slame).

Izvjestitelj se odriče na koncu riječi, pušto nobijaše proti predlogu a nijedno strano prigovora.

Predjednik čita još jednom predlog odbora, koj se prima te predaje zomajlskomu odboru na utvrđenje.

Predjednik javlja, da će odročiti sjednice za nekoliko dana, te da će poslati gg. zastupnikom poziv i dnovni rod za buduću sjednicu.

iz Zagreba dne 24. listopada 1888. -- Mielim, da ću ugoditi čitateljom „N. Sloga“ ako jih kadkad sticim na naš lopi Zagreb, na kojega bi morao svaki pravil Hrvat iskranom ljubavi i ponosom gledati, kao što Muhamodanac gleda napram Meki u svojoj svagdanjoj molitvi. Zagreb je aroditko cisloukupnoga Hrvatsstva; on je točka, u kojoj leži naš kulturni i politički život; njegova slava je i slava cijelo Hrvatske; njegova tuga je tuga za sve Hrvatske zemlje; sienim dakle, da prati svaki sviotni istarski Hrvat radošću svaki korak političkog i kulturnog razvitka u našoj priostolnici.

Prvog listopada otvorilo se hrvatski sabor na 3 mjeseca. Prva sjednica, u kojoj se započelo saborsko djelovanje, bje 10. t. m. j. Na dnovnom redu bila je sve do 17. o. m. j. razprava o novotklopljenoj finanjolnoj nagodi Hrvatske sa Ugarskom. Tom prilikom upotrebila je opozicija svoje govorničko silo, da osvjedodi saborsku volinu ili vladinu stranku o noerodi, što ju njogova nagoda na novo naniolo Hrvatskoj. Ono se govora, koji su svojom jezgrovitodu i tomoljstodu upravu porasili radove madjarskoi ili takozvano narodne stranke. Izjavio dra. Brillón, člana kraljevinskoga odbora, koji je sklopio novu nagodu sa Madjarskom, izjavilo se svi ostali opozicijonalni članovi sa samostalnost hrvatskih finanjola; među timi avendilistni profesor dr. Vrbanjić, zatim dr. Amrač, dr. Frank itd. Nauprot vladinovomu, koji su tvrdili, da bi bila samostalnost finanjola po Hrvatsku nagoda (P), jer da Hrvatska noma dostu dohodaka, dokazalo opozicijonalni na tomolju nooborivih podataka, da Hrvatska no samo da nije pasivna, nego da je dnapro aktivna; da, dr. Frank usupi vodinu sabora tvrdno na temelju tođih raduna, da dohodok Hrvatske imnjašo preko 17 1/2 milijuna, dokim izdatok neiznašaju niti 14 milijuna; da bi Hrvatska morala imati dakle svako godino višak od skoro 4 milijuna; a sve to da proguta „ponostirima“ dr. Madjarska, koja je kraj toga još tako jezak i bezobrazna, da se neprotivno tuži, da ona tobožo udražajo Hrvatsku, kojoj činjalji, kako rekoh gore, pridružio se u svojoj madjarskoj ljubavi i većina vladino stranke, a na dloju joj vodja njezin grof Hederovary. A što odgovaraju na takovo dokako gospoda vladinovci? U jednoj polovici svojih govora posnabavo sobo i svoje drugova šalom i dookodolami (koje bi inače željo pristajalo u kakvu madjarski „Wittbiatt“, nego li u ozbiljno saborsko razpravo), a u drugoj polovici razklokadašu se slaved madjarsko mudraci i državniko, to nomogju nadi dosta „frazza“, kojimi bi jim se dostajno zahvalili, što su u svojoj liberalnosti i voloditnosti spasili hrvatsku la-djicu od gotovo propasti i Po tom kalupju gradim su svi govori poštovano vodino; svi bez isnimke, od govora grofa Hederovary, pa sve do najzadnjega mu skuto-nodu.

Usprkos svemu tomu ipak bje primljena nova suanajalna nagoda velikom jedinom glasova, to će na novih 10 godina stonati kosti naše Hrvatske.

Ovih zadnjih dana stavio je opozicijonalno dr. Barčić predlog, da se izabere odbor, koji bi imao podnesti Njegovu Velikanstvu adresu, da se već jednom na tomolju hrvatskoga državnoga prava sjedini kraljevina Dalmacija sa matorem zemljom, to tako i faktično uzpostavi trejdnuo kraljevino. Predlog bje primljen, to će se kasnije o njemu posebno razpravljati.

Kao svako godino bila je i ljetos na uspomenu onog svčanog dana, kad su jo g. 1874. otvorio u Zagrebu najviši svevjotni zavod za Hrvatsku, hrvatsko osvudilšće, avočana instalacija novozabranoga rectora-magnificiuse za školoku g. 1880-90., dra. Luko Marjanovića, profesora kanoničkoga prava katoličkoi i iztočne crkvo, u velikoj dvorani hrvatskoga sabora. Svečanost pristustvovalo je odjelni predstojnik za bogoslovje i nastavu dr. Stjepan Spovec, nekolicu narodnih zastupnika, naš historik i akademik dr. R. Rački, više osvudilštinih profesora, veliki broj osvudilštinih građjana, a i galorije bijahu dubokom puno raznovrsto obdinstva, napose pako iztaknuti nam jo galoriju dama, gdje su se ljubezno gospoditje upravu stiskalo sa oieganatim gospodjima.

Odmah poslije šest sati po podne počeo se u dvorani predlogodišnji rektor, Istranin dr. Antun Franki u svečanom rectoratom odjelu sa đekani i profesorima pojedinih fakulteta. Popraved živahnim životno-klilo zauzmo svoje mjesto na predjednikovoj stolici, to spomenu u kratko

najvažnije događaje abivše se na našom osvudilšću prošle godino. Poimemo nam jo spomenuti to, da se prošle godino svojoj počelo raditi o osnuđu medicinskog fakulteta, za koji će se već ovu godino početi obradivati botanički vrt pod nadzorom osvudilštinog profesora dra. Ielmsa. Na koncu zahvali se profesoromku oboru i osvudilštinim građjanom za ljubav i po-vjeranje uloženo u njega, te ustupi novom rektoru svojo mjesto predav mu prije avo znakovno rectorate časti: kolajnu, žezlo itd. Uz grovotivje životno-klilo i burno plaskanje ajedne novi rektor na uzvišeno mjesto te stado čitatel razpravu: „O konkordatu“ t. j. o urudjonoj odnošaji imodjuj sviotno i crkvoivo oblasti. Istaknuo važnost crkvoivo prava u nisu jurističkih disciplina, četo povioat konkordata te spomenuv nužnost vloga i sporazuma crkvene i svjetovne oblasti, dođe do zaključka, da svaka kršćanska država, koja se opiro kršćanskom mišljenju svojih naroda, mora prije ili kasnije propasti. Za primjor spomenu jednu veliku susjednu državu (Njemačku), koja je dštavli petnaest godina vodila ljuti „kulturni boj“, al uvidi, da ju taj slastoini „Kulturkampf“ vodi u gotovu propast, odustano od borbe, te se sporazumi sa svetom stolicom. S druge strane spomenu slobodoumnost junackoga knoza krino Ornogore, koji jo svojim katoličkim podanikom sajamilo podpunu slobodu u vrijeme svoje vjero sklopiv u najnovije vrijeme konkordat e papom i uskrivši starodavnu nadbiskuplju basku. Svojomu dubokomu religiozanomu duvetvu dade oduka i na svršetku svoje uženo razpravo hodrod namio hrvatsku mladost na rad sa dobroti domovino, te reče: „Vidim, noka hrvatska mladost nikad nezaboravi, da jo jedan Bog, koji je izvor i vrelilo, podotak i svršetak svako znanoiti. Kao na početku, tako počastilo i na svršetku osvudilštinim građjani svoje novog rectora sa burnim životno-klilo i pljoskanjem, koje se jo utišalo tokar kada je već bio otišao iz dvorane.

Po instalaciji prirodi po starom običaju osvudilštinu mladost takozvanu „brudauku vođa“ kod koje se jo „instaliralo“ na novo dušo osvudilštinu građjano i uzolo li u bratsko kole. Zdravica za zdravicom nizalo se, to bi modju limi patricijolnim nadzravicom nadzravljono od atoloravnatojja i našoj Istri. Na ovu nadzravicu zahvali se vrlo krasno istarski pravnik g. Hr. G. S. Istaknuo llopi napredak, što ga jo učinila Istra u narodnostnom pogledu u najviješće duba. Ora godino željbože so jo broj istarskih Hrvata na osvudilšćom osvudilšću umanjilo. Nepojmimo kako da nastu mladost iz Istro i Dalmacije nepozlati mnogobrojnu svoje osvudilšće. O tom drugi put.

Pogled po svijetu.

Tivat, dne 30. oktobra 1888.

Austro-Ugarska: Kako javljaju poluslužbena novina bečke vlade, posročilo se ministru finanejah uesti ravnovogje u državnom proračunu t. j. dohodoi, da će posvo pokriti troškove. Imado jih dapačo, koji tvrde, da će biti i nešto višak, no dvojimo, da bi so i u danšnjem gospodarstvenom stanju moglo postignuti višak u državnom proračunu, ako ne kakovim novim porezom, što bi narodi države jedva mogli snasati.

Razpravo u pojedinih zomajlskih saborih Cislajtjanje teku prilično mirno i triezno. Iznimku čine u tom pončošto sabori istarski, kranjski i češki. U prvom ponavlja se naimo dogodilji lanjskoga zasjedanja, kadno je bio tadanji predjednik izjavio, da noprime hrvatskih, dotično slovonskih interpolacije zastupnici Volarić i Mandić. Predjednik je naimo očitovao, da noprime hrvatskih interpolacijah bez talijanskoga prevoda, što je očito proti zakonu. Naši zastupnici prosvedjovnaše odlučno proti takovoj samovolji saborskoga predjednika, izjaviv, da će učiniti potrebite korake, da se gosp. predjednik zakonu pokori. Netreba nam spominjati, da je došlo tom zgodom do burnih prizorah u sabornici.

*) Pokojak će biti Op. Ured.

U kranjskom saboru vodi se živahna razprava radi državno-gimnazije u Kranju, koju je vlada nekamila ukinuti. Proti toj namjeri ustali su u saboru narodni zastupnici Hribar i Tavčar braneci i zagovaraju obstanak one gimnazije.

Zastupnici njemačkog veleposjeda u Kranjskoj zauzeli se za ministarsku naredbu, kojom se rečona gimnazija ukida.

Mladočeski zastupnici na šeskom saboru podnijeli su na sabor adresu, kojom se kralja moli, da uzpostavi državno pravo kraljevine Češke, da se dade kruniti za šeskega kralja i da zadovolji opravdanim željam šeskega naroda. Ta adresa bijaše u zapurno odobravanje slušateljstva i zastupstva predana posebnom odboru, koji će ju proučiti.

U tirolskom saboru podnijeli su zastupnici južnoga Tirola molbu na sabor, da se sadašnji tirolski sabor podijeli u dvoje t. j. jedan za sjeverni i njemački Tirol, a drugi za južni ili talijanski Tirol.

U moravskom saboru predložio je česki zastupnik Šrom, da se promijeni sadašnji izborni rod za Moravsku, po kojom je česka voćina pućanstva u volikoj manjini u saboru.

Hrvatski ban ugovara u Pošti sa zastupnici novčanik zavoda u ustrojstvu kreditnoga zavoda za kraljevinu Hrvatsku.

Prodlog zastupnika dr. Barčića i drugova o spojenju Dalmacije sa Hrvatom, bijaše doduše izručen posebnog komisiji, no nima nikakove šanse prihvatila.

Crnogorci: Knez Nikola povratio se na Cetinje sa svoja putovanja po knežovini, gdje se je uvjerio o lošom stanju svojga naroda po čitavoj knežovini. On je odlučio pomoći biednom narodu otpustom poreza, darovanjem ejemonja, živeža itd. Radi nevolje, koja je lotos zavladala u Ornojgori izosilo se do 500 stanovnika u Srbiju.

Ornogorska kneginjica Milica, udata za ruskoga volkog kneza Petra Nikolajeviča, poslala je ovomu otom milijun, rubalja da to podijeli medju siromašna svoja zemljaci. Tu volliku svotu dobila je kneginjica kao vjendan dar od cara Aleksandra a plemonta gospodja podijeli ga oto svomu narodu.

Srbija: Na priestolni govor odgovorila je narodna skupština adresom na kralja, u kojoj hvali novi ustav, oduvdju politiku kralja Milana, obodnje štodnju u državnom proučunu. Današnja stanju u Srbiji okomulo je odlučno na korist kraljice Natalije a na štotu kralja Milana, koji će do mala izgubiti sav svoj upliv u kraljevini.

Bugarska: Knez Ferdinand vraća se u Sofiju pošto je obašao nokoje glavnije gradove srodnoje Evrope. U Parizu, da je sklopio zajam, kojim će oboružati narodnu vojsku i utvrditi nokoje važnije pozicije u knežovini. U Beču tražio je audienciju kod Nj. Velićanstva, nu da bijaše finim načinom odbijen.

Rusija: Govori se mnogo, da će na proljeće car Aleksander posjetiti sultana u Carigradu.

Protivnici Rusije tumače već sada taj namišljeni posjet tako, da kani Rusija pritegnuti k sobi Tursku, koju su u svoja kola mamila zapadne velevlasti.

Francuzka: Pošto su obavljeni i u kolonijal izbori za francuzki parlament, znado se sada koliko će pripadati zastupnika pojedinim strankam. Svo republikanske skupine brojiti će 365 zastupnika; monarchista biće 172

a hollanđizata 38. Tako će republikanci razpolagati u saboru ogromnom većinom zastupnika.

Njemačka: Cesar Vilhelm putuje u Carigrad iz grčke priestolnice, gdje bijaše kod vjendanja svoje sestre Sofije sa grčkim kraljevićom. Njega prati grof Bismark. Njemačka vlada tražiti će i letos veliko svoto od sabora u vojničke svrhe jer da kani ustrojiti više topničkih pukovnija. Od god. 1882. do 1888. potrošila je Njemačka samo u vojničke svrhe preko 2000 milijuna maraka; godišnji izdatci za vojsku iznašaju preko 600 milijuna maraka. U Friedrichsruhe očekuje kancelar Bismark austrijskoga ministra Kalnokovca. Tuj da će se razpravljati i o bugarskom pitanju, te da će Bismark posredovati izmedju Austrije i Rusije u bugarskom pitanju.

Dragi moj čeda!

Slabo u moju pratiku pull roškoga tribunala. Valjo kako san prišal, rekai mi je president, da neću moć ni opravdati a da ni mi. Završeni nismo pravil auditi ungaroski. Vidite malo, ni ja, ni Vi nismo mislili na tega stomara.

Den san saboru: kada san već orđn, du i ostai junoh osam dan, Pavi dan pod vator gron va naše domorodna detstvo, da kamo bi dovek šal? Posrdavim na vratoli i sluga mi odgovorilo lepo: sluga ponisan. No, ved tako, sje do del Gron va volu salnu, kada je biljar. Nijolkan nima beloti v ruke, ni ne igra šapšedon. Jedan gospodjin dosta pull let čede gore dola. Ča ča; leh posrdavil gal. Ja: klanjam se, a on: b u o n a s e r a. Ne to pitan sa toli povedoh, da storin salenilki i jutko mi je to povadet za drugoga, kad žujna s drugo kamari: molb, šupor, oargo, štrocove, vado, pa to; — nosnam je p' bilo „batto“ a je bil „kotod“. Pak malo sa ton dujom; o sompria gho vion a li. Tu je morala bit ka od špad, baron ja tako mielin dragi moj čeda, sad na priliku sa triou od di-naril svot ne krišil toliko, dapačo ja glijeda skrit ki more.

Z jednan bosedan, dragi moj čeda, tu Van so ni negu taljaniki govorilo. A po pravico va drugoj kamare, kude so boljo pod glas govori; ondo su dva gospodina govorili neč i po našu hrvatski.

Jedan dan prvo, da je neki nekod i nekeh sarad tega jako osenupal, sad da je rekai, da ki će bit ta Vellhrvat, bi morai i va kude i svan kućil govorit svoj narodni zajik. Pak da su so načini, da će tako bit zakon, kada bude nova kuda. I Bog daj!

Jutra san nakani pod malo va naše parobrodarsko društvo, bi neki rekai storit vižitu i pitat frajkartu. A je mielin da te mi ju dat, kada budu znali, da san ja onisti, ki čedo. Franino listi pise va „Slogu“.

Bug Vaa zdravoh držil i pozdravilo mi stria Jurinu, i ako Yam so vidi prošitje mu ovo pismo i recito mu: da je bolje bit mić hrvat, a govorit materinski zajik, leh bit volil. Hrvatina, pak hodit „p a s s o“.

V Reke, moseca otebra 1889.

Vaš sin: Peplić.

Fr. Dragi Jure, ma ča ono onaj Čozot va trićanskou Matinu o nacem zastupstvu i ucitelju va Beški leje.

Jur. Ono ti ja, pašja krv, zahvaljuje za one bokuni, da su on i njegovi va ovih krajih pozerali.

Fr. Tako sa mi vajda, čedo amenzkali!

Jur. I kako!

Različite vesti.

Dioćanske vesti. G. Liberat Sloković, duh. pomoćnik u Pazinu, poslan je upravljati kurajelu u Salvoru. — U arđinjanje ejemoniča u Gorici primljeno je letos u prvi točaj za biskupiju trićanskokoparsku 28 bogoslova, od kojih će desetorica stanovati izvan ejemoniča radi pomanjkanja prostora.

Pradedjstvo pol. društva „Ednosti“ pozivlje gg. odbornici i zamjenike za nedjelju dne 8. novembra u 10 sati u jutro k redoviti sjednici, koja će se obdržavati kano obično u prostorijah „Dolalskoga podpornoga društva“ (via Molin piccolo br. 1).

Istarski sabor. Zadnja saborska sjednica bijaše prošle subote, te je na koncu isjavio predsjednik, pošto nisu nekoli odbori izručenog njim posla obavili, da neće biti ovog čedna nijedna sjednica. Prva hudaća sjednica bit će po svojoj prilici u utork dno 5. novembra u jutro, a poziv i dnevni red, da će predsjednik zastupnikom poslati na stan.

Izvišće o saborskih izborih. Po prijateljkoj ruki došepao sam se, g. uredniče, jednoga listika „Rasoconto“ u lile sio ni d'italia“, koj je dala pod tisk poručka Junia. Taj „Rasoconto“ izvišće o o'netom minulih izborih va posećki sabor, a donasa takodjer „provjedu“ proti patorici naših zastupnika, nalme proti gg. dru. Duklić, dru. Laginji, dru. Volariću i Sorčiću sa Ivanjako kotara i dru. Stangoru za gradova. Ništa manje dakle nego „provjedu“ proti patorici naših narodnih zastupnikah, koji jesu kao i ostali, proti kojim se nije provjedovalo, ovio inteligentnoje hrvatskoga naroda u Istri, a po izbor lista, koji služi na čast i ponos njihovim biradom. Pa nešto za je provjedovalo samo proti patorici naših zastupnikah? To moglo se je provjedovati proti svoji deveterici, pa poslati svo skupia „in corpore“ doma. Tako mi se čini, da bi bilo najumjerenije, a naj narodni protivnici bit bi si na taj način pristodili trul u saboru sa „ovjeroviti“ naše zastupnike, isabrane odludnom voljom naroda. Pa da je pogledati oienjenim štitateljima „Našu Slogu“ u te „provjedu“? Mili bože, što se svo u njih nolanali! Upravo besobrazna prošota čita se tuj proti našem svodstvu dočelnic i političkih kotara; treba imati baš šeljenit žaludac naših ljutih protivnika koji mogu praviviti toliku „općinu“, koja se u onih „provjeditih“ navjeda. Svakako selenim, da bi bilo dobro, da dočelnic svodnici saznanu, što se u „protivničkih provjeditih“ na sabor protiv njima istika; jer tolika kleveta protivnička bodrila bi jih, da ove vis ustraju u radu u ga gošo „svo va vjaru i za dom“ — a vriedno je, volećenjoni g. uredniče, za pravudnu i lešitnu stvar „oontunolizam nat“, t. j. biti poručen i slatavljen.

Nu budud, da deto i Vi, volećeni gosp. uredniče, bitli za stalno obavješćen o tomu „Rasoconto“, mielin, da bi dobro bilo, skoprom bi to sazupio mnogo mješta u „Našoj Slogi“, da bi se pratikalo glavnije točko već napomenutoje „Rasoconto“, da tako narod može u potpunom svjetlu viditi, kakovo gudno oružje protivnici naših rabe proti našem ukotrpnomu i zaslužnomu svodstvu.

Izbori u Tratu jesu pred vratu, a prividno mrtvilo vlada u taborih svih stranaka. Zar da je to nemar? Nipošto, nego kad stanovitihi krugova misli se, da se hoće saznati vuka i spasišil ovoc, drčed se naloda „ruka ruku pore, a obadrijo lice“.

Razunašit čemo to u koliko se dade. Vodi je liberalne stranke idju sa tim, da se odčrko na jašilih u Tratu i da iztaknu još više njegovo, taljanstvo. Konservativna štiti vladina stranka, vided so nedomodna napram liberalnoj, poklanja se istoj i moštjaka za sebe samo nekoliko, kažu 16 mandata. Uvjeti medjuobone kapitulacije imali bi biti, da naprednjaci čim umjerenije proglaš ikadnu i meloše svojim nomirnjakom, da napravu za sad . . . djetinjarijah, a konservativci u zamjenu imali bi podpomagati krotiti Slovence — jednim i drugim jednako mile. Učinil bi bili: liberalci ostaju gospodari, a konservativci — no njim je dosta: da budu promaknuti radi postignutih uspjeha. Faktum je taj, da proglaš liberalno stranke je bio pohvaljen od svih službenih i poluslužbenih glasilia. Slovenci medjutim imali će napeti sve svoje silo, da održo svoj položaj, boreć se proti vlasti i novcu, t. j. proti silu i mitu. Evviva la coocagna!

Svećana gestha. Predsjednik istarskoga sabora g. dr. Campitelli pogostio je prošlog četvrtka u 8 sati na večer u gostionici „Alle città di Trieste“ sve zemaljske zastupnike. Stal bijaše pripravljen za

31 osobu, t. j. za 80 zastupnika i vladinoga komesara na zemaljskom saboru vlt. Eluohogga. Dvorana bijaše liepo ukidena, a stol bogato ovloćen, elasticiami i t. d. ukrasom.

Medju priučetnima vladalo je neprijajno veselje, to nobijaše traga onoj nape-tosti, koja je inado u samomu saboru na dnovnoju rodu.

Kod šampanja digno se g. predsjednik te pozdravi zastupstvo pokrajino, skupljeno na njegov piviz okolo prijateljskoga stola; izrodo nadu, da će ono u saborniel i izvan nje boz dvojba oložno i ustrajno raditi za boljak našo Istro, za koju pozovo priučetno, da dignu čaše.

U ime zastupnikah zahvali se: g. dr. Volarić, nazdraviv g. predsjedniku, od kojoga svi priučetni oćokuju, da će svoji rad tako uđositi, da se bude moglo kazati, da je pravio otac našo pokrajino. Govorili su onlu toga gg. zastupnici Slesk i Wassermann, ta vladin zastupnik g. vitez Eluohogga. Društvo ostado na okupu do pol noći u veselom i ugodnom razgovoru.

Zastavljen brojav. „Prošlo suboto htjedoliti nekoli naših zastupnici odpošlati sa o. kr. brojavnoga ureda u Pull brojav jednodnu bodkomn listu. No, premda bijaše taj brojav posvo neudun; t. j. održavao je nalme ono, što već svi listovi donose, da nije nalmo hotlo primiti predsjednik istarskoga sabora hrvatskih interjednicah i da je saborska voćina izumila novu lukavštinu kod variskolice naših zastupnika; ipak taj brojav nobijaše od dočelničoga činovnika primljen. Bilježimo i ovu kao znak vremena.

Pavako društvo „Zarja“ u Rojanu obdržavati će u nedjelju dne 8. novembra t. g. o 4 sata po podna prvi glavnu skupštinu u gostionici g. M. Bolota u Rojanu. Na dnovnomu je rodu: 1. Nagovor predsjednika; 2. Izvišće blagojnika; 4. Upielvanje članova; 5. Ravni prodolzi; 6. Isbor novog odbora.

Iz Puljskoga pisa nam prijatelj 25. t. mj. Štovani štoci dione „Našo Slogo“ do mi uproštili, što jim malo kamo javljam, da je dno 25. prišloga septembra usnuo u Gospodinu mnogo, g. Ante Kraljcar u 77. godini svoja doba, šupnik u Alturi, gdje je onomu puku šupnikovao i rukovodio ga punih 30 godina. Štovanje i ljubav do nezaboravna mi prijatelja nika me, da mu ovimi ekstremni roćil postavim saluzion apomonić u „Našoj Slogi“, koju je za života toli rado čitao.

Rodom iz knotake kudo u žmijnskoj plovariji bio je pokojni Ante sin našoga naroda, kojoga je svom dušom ljubio. Nastupiv pod blagopokojnim biskupom Dobrišom šupniku službu u Alturi, nadje onu župnu crkvu vooma siromašnu. Gorući u promienitoli slave božjo i zauzav za vjekovito i vromenito dobro svojih župljana, slvio je sam jako skromno, da umogne svojom štodnjom siromašnu crkvu pomoći, koju i zbilja liepo oskrbi svojim požrtvovanjom.

Pravi sin naroda od koga potče, bio je vooma tiho i mirno duđil; krotak, ponizan i skroman u svojem ponašanju, želio je dati svakomu dobar izgled, varda bojeđi, što da koga uvriedi. Sam uzrđil i čudokodan, trudio se osobito, da mu i župljani u dućodnosti napreduju. Štoga mu je bita najmilija knjiga: k a t o k i z a m. Može se reći, da je katekizam noprostano uđio. Kadgod ga posjetih, nadjoš ga, malo ne srakni put, sa kakovom katekizmom knjigovcu u ruci. Razgovarajuć sa jednom o tom predmetu a njim, reče mi osbiljno: „profaoci u bogoslovlju noprostano misli i uđe, kako će od svojih seminarista učiniti dobre svedenike i svoje dušobrižnike. Mi dušobrižnici moramo isto tako noprostano misliti i uđiti, kako čemo učiniti od svoja puta dobre i vriedne krićane. Ja sam već star; pak vidim i spoznam, da mi je potreba još uđiti katekizam“.

Uspomena na pokojnoga biskupa Dobrišu bilo mi je sveta. Kad bi se zametnuo razgovor o velikom pokojniku, suzami bi mu oka zarosila i preostao bi dohri Ante za čas govorili. — Političkim pitanje nije se rado bavio, barom javno ne. Ipak je pratio pozornim okom svaki pokret našega naroda u političkoj borbi; a svakaj našoj narodnoj štodovini bi se od sroca radovao. U pouzdanom društvu razgovarao bi se rado i o politici. Takovom prigodom razpravljao bi osobito rado kakav osobiti pojav va političkom polju, te bi on svoju opaznu. Razgovorajuć se s njim o poznatom brojavu u Klev, reče mi: „svaka svjetovna država ima svoje granice, a tako i nješina politika razgrnjuje se po svoji zemlji, preko svoje države; zato je rekao preusvišeni biskup Strosmayer „moja svjetost je čista“; jer

druga je državna politika, koja ima svojo granice, a opet druga je orkovna politika, koja nepozna granice. — Ljetos na ga osobito zanimali sudnji pokrajinski izbori. Kod ovih sudjelovao je i sam, putujući sa svojim Alurci u Pulu glasovat za naše predložnike. — Nagla promjena zraka, što je nastala polovicom prošloga septembra usljed nonadanog i vooma lednoga bure, ugrabi nam iz naše erodino dobroga Antu, koj ved i onako nije bio posvoma zdrav, to ga prasnli u bolji život.

Počivaj dakle u miru uzor-svodeniču i nezaboravni prijatelju! A dobi Bog, komu si toli rovno služio, nagradu Te dikom nezabekom!

Talijanska škola u Trogru. U Trogru, dok je vladalo talijansko obdinsko zastupstvo, podržavalo se umjetno i talijansku školu, kao što u više naših krajevah po Istri. Stvari se promijenile, te sabor dalmatinski, smatrajući nepravednim to, da u čitavo hrvatskom mjestu troši pokrajina za talijansku školu, izabra iz proračuna trošak za istu. Proti tom zaključku podnosio je ministarstvo pritužbu na ocarovinsko audito, temeljeno na tome, što je u onu školu upisano preko 40 dječaka. Carovinsku je audite prihvatilo pritužbu i oaudilo se maljaki odbor, da smata trošak iste škole. Medjutim dogodilo se ove godine, da se samo 10 dječaka upisalo u istu školu, koja po tom gubi temeljni usrok svoga bivstvovanja. Bilježimo i upozorujemo naše otadbanike u Istri na osudu carovinskog audita, jer bi ju mogli ahodno upotriboiti proti bavljanju talijanstva u Istri.

Ipravak. U zadnji vlasti iz Poroča investio na je prijatelj o promjedenju g. Barbalida iz Pontanah u Stinjan, šep on tumati tako, kao da bi to bilo za šteto ili nomilo g. Barbalidu. Imali za volju ispravljamo tu vint — i to hca ikakova nagovora ili upliva — u toliko, da je gosp. Barbalid pozvo zadovoljan a tim promjedenjem, to da se to neima smatrati kao prigon ili kuzna a nikojo stranu.

Austrija 1889. Pod tim naslovom izašlo je nakladom Gavro Grünluta u Boču, (I. Singerstrasse 8) tableau, koji sadržava vooma dobro pogodjeno sliku Nj. Voldonstva cara. gg. a. kr. ministara, namjestnika, komalskih maršala i komalskih kapetana Cielajantija. Slika sadržava 43 portreta, to možo služiti za uros u uradih, školah, pisarnah itd.

Da se tu krasna slika posvoda upora-biti umogno, to izdaje istu g. nakladnik sa njemadkim, donkim, poljskim, slovenskim, hrvatskim i talijanskim tekatom. Ciena te, u volidni od 80—120 cm. izvedeno slika, stoji sa zamotom i poštarinom 8 for.

Potrošak kamenog ugljena na cijelom svietu. Koliko centi ugljena potroši čovječanstvo u jednom satu? Na to pitanje odgovara „Köln. Volkszeitung“ sljedeće: Ugljen se troši za kurenja kotlova parnih strojeva, za pravliti plin (gas), za dobiti kovino iz ruda, za preradjenju kovina u razno tvorničke vrste i kao gorivo za domaću potrobu. Polag približne ocjene bilo je u godini 1881. 800.000 parnih kotlova u radnji, koji obakrbiše po prilici isti broj parnih strojeva sa parom u jakosti od 6 milijuna k. sila. Industrija raspolaže eada po svojoj prilici sa snagom od 10 milijuna k. sila; polovica toga broja ido na stope-ja, parno strojeva, koji rade ponajviše 10 do 12 sati na dan, jedan četvrt broj lokomotivi, 12—18 sati na dan, ostatak sadčinjavaju strojevi na parobrodih, koji se uredovno rade. Prosječno možo biti svaki sat u parabi 6 milijuna k. sila, koja se sila tvori ugljenom. Jedna parna konjska sila treba da sat 4 funta ugljena, po tomu možo se ustanoviti potrošak ugljena kod samih parnih kotlova sa 240.000 centi na sat. Plinarsko tvornice prave po prilici svaki dan plina za paliti 1 1/2 milijarde plinskih plamena, koji prosječno na sat trebaju 6 milijuna kubidnih metara plina. Kubidni metar plina treba po vrednosti ugljena 1—4, prosječno 2 klgr. ugljena. Iz toga proizlazi, da treba za troyenje plina u svakom satu 200.000 centi ugljena. Tvornice plina prave u Njemadkoj i nize vrsti plina kao gorivo za tjeranje parnih motila. Ono prave u svemu plinu u snagi od 120.000 konja k. sila; iprozorno treba stroj jakosti od jednoga konja kroz jednu uru 1, 2 m. plina. Po tomu se samo u Njemadkoj svaki sat potroši 150.000 m. plina u tvorničke svrhe, u koju svrhu se potroši na sat 8000 centi ugljena. Sve tvornice ovoga svieta treba da po svojoj prilici na sat 70 čituda centi. O potrošku ugljena za pravliti plin u kuhadke svrhu u Europi neima podataka, nu u Sj-

vornoj Americi troši se ga vooma znatno, tako da se možo uzeti prosjek potroška od 20.000 centi. Za talenjo ruda treba mnogo ugljena. U svakom satu tali se do 100.000 centi željeza. Po tomu treba za talenjo euravog željeza na sat do 100.000 centi ugljena. Ostale kovine trebati do svu skupa po prilici 80.000 centi ugljena, na sat. Tvornice i obrina poduzeta (tvornice stakla, gline, opaka, pivovara, pecara, komalske tvornice, svonolovnjice, kopyadnice bravarnice itd.) trebati do polag precizno strukovnjačke do 100.000 centi ugljena na sat. Kolna paraba u kuhinji i poći cioni se, po lag pedataka trgovaca na volko i tim načinom proračunano prosjeka na 300.000 centi. Sveukupno troši se svaki sat 1,100.000 centi ili svaki dan 25 milijuna centi ugljena.

Neuku nauka.

Kada riba zadaje, što se ljeti vrlo često događa i pri moru, gasdarstva je vrlo u neprilici, kako da onaj neugodni vonj dignu. No to je stvar lakša; mamo se riba kuhati u vodi, pa kada voda usavro, onda se bac u nju nekoliko komadića kora od kruha, da kuha ribom. Kruh odusme vas neugodni vonj. Mjesto kruha može se baciti u vridnju vodu nekoliko komadića drvna ugljena, jer ugljen imade isto svojstvo, koje i kora od kruha, barem sa moao koje daje.

Šiljive dadu se udržati dugo vremena svježe i zdrave u rahi. U tu svrhu dosti je svaku šilju osoble zakopat u hamburu rahi, nešto 10 cm. duboko, a ona do se udržati zdrava dugo i dugo.

Bielonjo sidova. Mnogi se tuže, da sidovi izbioljeni vapnomim mliekom, malo vremena nakon što se posuše, svietlo se, da je baš grdnio vidjeti. Obično se to svietlojnjo pripisuje slu vapnu, ali to nije tako. Posušeno vapno svietli se, jer se nijo moglo dobro prilipiti. Da se vapno dobro prilipiti o sid, valja prut bielonjom

istriti prašinu sa sidova pa onda isprati sidove čistom vodom, pričekat da se posuše, pa ih onda izbioliti.

Dopisnica uredništva.

G. E. B. u B. Pismenu nemogimo obelodaniti jer nije za tisk; ono drugo isvolite nam poslati. Oudaravljanu gg. k. i. E. da ste zdravo!

Dopisnica upravnništva.

Platili su nadalje: V. Trst f. 10, Z. J. Trst f. 2; L. J. Ducnos-Ayres f. 238, L. Z. Silba for. 2, Y. p. M. Ounski f. 8, M. J. Opatija f. 2, 80, S. J. Koper f. 1, A. P. A. Unije f. 4, M. p. A. Lubenica f. 5, F. P. Gradbiče f. 2, P. I. Pašjak f. 2, 50; Oit. Crikvenica f. 1, 25; R. R. Hrušica f. 1, 25; P. A. f. 1, 25; dr. Sol. F. Dež f. 1, 25; Z. F. Lindar f. 1, G. P. A. Rab f. 9; Oit. Vinkovci f. 1, 25; S. F. Topolovac for. 1; Oit. Klanjec for. 1, 25; R. p. M. Sv. Lovrež f. 5; Y. p. M. Rakovica f. 1, 25; Oit. Gora f. 2, D. G. Moja 88 nvd. B. S. J. Oriovao f. 2; S. F. J. Voloska for. 5; M. J. Rieka f. 2, 50; B. S. M. i M. f. 11; Y. K. Mošćenec f. 1, S. K. Loran for. 1.

Istrijski brojevi

Dno 26. oktobra.	05	89	10	65	71
Deč	79	88	88	11	14
Grac	40	63	81	78	14
Tomsevar					
Dno 30. oktobra.	87	83	81	84	88
Brno					

Javna zahvala.

Prigodni odjanka iz nezaboravnoga ml Pashna u rodino ml mjesto Kastav, svim milim i nezaboravnim prijateljim i znancim s kojima zapriečen slušobnom službom, onuzagudeno ml bjo radi odaljenosti u sadnji čas lično, kako mo to dužnost vaze, oprositi se i poudraviti jo, isrdim putem javnosti, te i u ime svoje obitelji, najrdajonju zahvala, na vanda iskazanom nam iskrenom prijateljstvu, ljubazanom susretanju i gostoljubivosti — dodajudi, da do nam doista ostali do smrti nezaboravan utisak na prilopa i ugodno dane, koje tadajom 2 1/2 godine proživimo medju dobrim, pntimim i uljudnim pučanstvom, te u obde sadnjomom narodu cele mljnato obdino Pashn.

Ziveli na mnoga ljeta! Sredniti u Bogom!
Pashn, 30. oktobra 1889.
Vinko Marjanović,
bivši obdinski tajnik a obitelju.

Razpis natječaja

za mjesto učitelja risanja, geometrije i obrinog računstva, ujedno ravnatelja delavacko školu u Kastvu sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Služba je pripremena; imenovanje prinađu vjaskomu o. kr. ministarstvu; nauke i bogudstavlja.

Plaša forintih jednu tisuću (for. 1000) godinjih ml mjesečno antecipatno obroke.

Natječelniji noka svoje molbionice, oblažnu kristalim listom, svjedobom ponašanja i svjedobami o naučni i o svojem sadnjom zanimanju, te o potpunom poznavanju hrvatskoga ili slovenskoga jezika u govoru i piamu podnoću podjeljenu najkrajnje do 30. novembra o. g.

Na one, koji znaju i njemadki uzeti do se uz ostale prednosti osobiti obzir.
Kuratorij delavacke škole
Kastav u Istri, 28. oktobra 1889.
Predsjednik: Munio v. r.

Poljica blago dobro spravljeno i postatino prestoi

Teodor Slabanja

stobrar v Gorici, ulica Morelli št. 17, priporoča se vjudno pri vlačko častiti duhovčičini v napravu cerkvenih posud in orodja najnovije oblike, kot: monstrano, kelihov, itd. itd. po najnižji ceni.

Staru rodj popravki, tor jih v ognji pozlati in posebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja.

Poljica blago dobro spravljeno i postatino prestoi

Marijacojske želodečno kapljice

I svratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprocenljive, dobre je posebno vpliv njihovo pri otolnosti, slabosti želodca, ako a grta smrdi, napanjanju, kiselom johanju, koliki, želodčnem kataru, gorodih (travah) pri probavljaj produkciiji sila, razmoli, buvanju in grljanju, glavobolu, (ako je bol želodca) kri v stolcu, zabavnju, neobitnosti jadi in pljšk želodcu.

Marijacojske želodečno kapljice su poznate u svjetu od 40 nov. Ciena steklenice samo 70 nov. Glavni salog im je lokalitet Karl Brandy, Krauniser, (Moravija).

Marijacojske želodečno kapljice poznatije su u mnogim vrstama. U znamenaj priznati mora biti znamenaj vaska steklenice u rdeči omot, providen a gornjo varnasto zamak tor mora biti na vaskom prilikonem poduku sa vporabo raznu torja opaznjeno, da je bil isti steklan v steklan! g. Gusek-a i Krauniser (Krauniser).

Marijacojske pilule proti začepljenju.

Ove vrlo godne sa najboljim uspjehom razljuno pilule proti začepljenju stela ptvore se mnogo. Nuka se vasi dakle na gornju sadnjnu mianku i na podlje lekarnika: C. B. r. d. y. u Krauniser Glava kutilji 20 kr. Zahalo je 6 kutija i jedan safon for. 1,20, dva zaboja for. 2,40.

Marijacojske želodečno kapljice nica tajno sredstvo. Doli, iz katorkih razloga, nanađeni su na vaskoj steklenici prilikonem poduku sa vporabo Pravo marijacojske želodečno kapljice i marijacojske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

u Prastu u Lekenah: pl. Doltburg all Ecole telefonte de Laitenberg, Eduard alla Saluta A. Praxmayor al dus Mori; Prondini Plinto, alla fontana Imperiale; Donadeto Saravali, all Amazona Triotante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Donadeto Vlah-Minuel; dvoreka Lekarnu; dr. Vitorio Serravalle al Redentoro (gjavno skladilice); Bianoletto, al oro nero. — U S. E. n. i. lekarni: Filipa, Hilschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

BRNSKA, TVRDKA
za razpošiljatve finega suknega blaga
Bernhard Ticho

30-10 Brunn, Krautmarkt 18, — pošilja, proti povzotji:

Sukna za gospe dvoat metrov, najljubše vrste i vrst modernih barvani dječak suknah gl. 8.	Njegerakoga valjanega sukna 10 met. sukn volna, najnovije blago sa jonskone iz slinaka oblika dvojno širino gl. 4.50
Črni Terno ankonski kevod, dvostruki širok, sa celo obleko, 10 metrov gl. 3.50	Ragusa moderno sukno dvostruki širok, sa kosuza, i vrst batvah, štali progreni in sa 10 do 12 met. gl. 6.
Valerijine hanelo dvoat metrov najljubše vrste, 60 centim. gl. 3.50	Dubi-Velour-sukno 1/2 kompletno, 1 komad gl. 3.50
Barjena sa obleko dvoat metrov, krasni vzorot gl. 8.	Kalnuka dvostruki, najljubše vrste, 60 cent. širok g. 2.70
Životi „Jersey“ sa gospe (jopice) a svitlatim gumbi, i vrst. barvani kompletne, volke; 1 komad gl. 2.50	Jedno slinsko ogrinjalo volko glinoko in karirano gl. 2.
Jute kator turški vzorot; polpilot gl. 2.50	Garnitura iz jute 2 postojna pogrnjalo, in 1 namizna prta a šipkami gl. 2.50
Kojule za delalce iz rumburakoga okostara volke, 3 komade gl. 2.	Garnitura iz rjpa sastojedna iz 3 postojnih pogrnjal in namiznoga prta a svitlatim šipkami gl. 4
Normalne kojule in hlače kompletne, volke, 1 komad gl. 1.50	Holandake dolge preproge (ostanki) 10-12 metrov dolga, 1 ostankok gl. 2.50
Ženske kojule iz močnega platna a šipkami 0 komadov gl. 2.50	Domate platno 1 komad, 30 vatlov 1/2 gl. 4.50 80 1/2 gl. 5.50
Kojule za gospe, lastno delo bilo all barvano 1 komad 1/2 gl. 1.50 1/2 gl. 1.20	King-Webb bolje nego platno 1 komad 1/2, širok, 30 vatlov gl. 6
Kanevas 1 komad 30 vatlov 1/2 gl. 4.50 1 30 u rudo gl. 5.20	Konjka plakta jako dobre, 100 ctm. dolga, 180 ctm. široka gl. 1.50
Kanevas iz nitl 1 komad 30 vatlov, 1/2 in rudo gl. 6	Odejo za šljakerje 100 ctm. dolga, 180 ctm. široka gl. 2.50
Oksford sa more prati, dobra vrata, 1 kom. 30 vatlov gl. 4.50	Sifon 1 komad, 30 vatlov, 1/2 gl. 5.50, najljubše vrsto gl. 6.50

Tovarno skladište suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna Ostankok za podpodo možko obleko 3.10 m. dolga gl. 2	Blago za slinske sukne ostankok 2.10 metra za popolno slinsko sukno rjavo in vijenjeno gl. 5.50
Prilikonost za kupovanje BRNSKI OSTANKI SUKNA; 1 ostankok za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolga g. 2.70	Blago za povzraj sukne najljubše vrste, 2.10 met. za celo sukno gl. 2

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljanje se jamol.
Elegantno izvedena slika usvorov s 400 znamenaj g. kričajem neofrankovano.

Sredstvo koje nije tajno!!!
Od 14 godina priznato kao najbolje.
Nadukovnjakovo lečniko i šizka
dra. G. Schmidt
ulje za sluh

lečil brzo i temeljito povremenu gluhoću, tok ušiju, bodno ušija i u zastarelih opoznih i mlađevnih. Najtrajnije uspeje u ušijah, kao i slabihlu ostarjelih, se odmah, što tleđu originalnih svjetodih dokuzija. Ciena boč 2/6ir. — U Beču pravo sa zastitnom markom kod lekarnika C. Haubnera, „Engel-Apothek“, Beč, I., am Hof N. 6. — Glavno skladište sa Hrvatsku kod lekarnika. Eas Tomaja u Zagrebu. 10-25

Tiskara Dolenc.